

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,
श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता
पद पाठः (वाक्य सहित)

द्वितीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः

Notes:

- Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
- Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in

Contents

2 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायं पद पाठे द्वितीयं काण्डं.. 3

2.5 द्वितीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः – इष्टिविधानं..... 3

पद पाठे (वाक्य सहित) – द्वितीयकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः

हरिःओं

2 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायं

पद पाठे द्वितीयं काण्डं

2.5 द्वितीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः – इष्टिविधानं

2.5.1.1

विश्वरूपो वै त्वाष्ट्रः पुरोहितो देवानामासीत् स्वस्त्रीयोऽसुराणां
तस्य त्रीणि शीर्षाण्यासन्थ्-सोमपानञ् सुरापान-मन्नादनञ्
स प्रत्यक्षं देवेभ्यो भागमवदत् परोक्षमसुरेभ्यः सर्वस्मै वै प्रत्यक्षं
भागं वदन्ति यस्मा एव परोक्षं वदन्ति तस्य भाग उदितस्तस्मादिन्द्रो
ऽबिभेदीदृङ् वै राष्ट्रं वि पर्यावर्तयतीति तस्य वज्रमादाय
शीर्षाण्यच्छिनद्यथ् सोमपान - [] 1

2.5.1.1 - Padam

विश्वरूप इति विश्व - रूपः । वै । त्वाष्ट्रः । पुरोहित इति
पुरः-हितः । देवानाम् । आसीत् । स्वस्त्रीयः । असुराणाम् । तस्य ।

त्रीणि । शीर्षाणि । आसन् । सोमपानमिति सोम – पानम् ।
सुरापानमिति सुरा – पानम् । अन्नादनमित्यन्न – अदनम् । सः ।
प्रत्यक्षमिति प्रति – अक्षम् । देवेभ्यः । भागम् । अवदत् ।
परोक्षमिति परः – अक्षम् । असुरेभ्यः । सर्वस्मै । वै । प्रत्यक्षमिति
प्रति – अक्षम् । भागम् । वदन्ति । यस्मै । एव । परोक्षमिति
परः – अक्षम् । वदन्ति । तस्य । भागः । उदितः । तस्मात् । इन्द्रः ।
अबिभेत् । ईदृङ् । वै । राष्ट्रम् । वीति । पर्यावर्तयतीति
परि – आवर्तयति । इति । तस्य । वज्रम् । आदायेत्या – दाय ।
शीर्षाणि । अच्छिनत् । यत् । सोमपानमिति सोम-पानम् । 1 (50)

2.5.1.2

–मासीथ् स कपिञ्जलो ऽभवत्यथ् सुरापानञ् स कलविङ्को
यदन्नादनञ् स तित्तिरिस्तस्याञ्जलिना ब्रह्महत्यामुपागृह्णात् ताञ्
सँवथसरमबिभस्तं भूतान्यभ्यक्रोशन् ब्रह्महन्निति स
पृथिवीमुपासीददस्यै ब्रह्महत्यायै तृतीयं प्रति गृहाणेति साऽब्रवीद्वरं वृणै
खातात् पराभविष्यन्ती मन्ये ततो मा परा भूवमितिपुरा ते-[] 2

2.5.1.2 - Padam

आसीत्॑ । सः॑ । क॒पिञ्ज॑लः । अ॒भ॒वत् । यत् । सु॒रा॒पा॒न॒मि॒ति॑
सु॒रा – पा॒न॒म् । सः॑ । क॒ल॒वि॒ङ्कः॑ । यत् । अ॒न्ना॒द॒न॒मि॒त्य॒न्न॑-अ॒द॒न॒म् ।
सः॑ । ति॒त्ति॒रिः॑ । तस्य॑ । अ॒ञ्ज॒लि॒ना॑ । ब्र॒ह्म॒ह॒त्या॒मि॒ति॑ ब्र॒ह्म-ह॒त्या॒म् ।
उ॒पे॒ति॑ । अ॒गृ॒ह्णा॒त् । ता॒म् । सँ॒व॒थ्स॒र॒मि॒ति॑ सं – व॒थ्स॒र॒म् । अ॒भि॒भः॑ ।
त॒म् । भू॒ता॒नि॑ । अ॒भी॒ति॑ । अ॒क्रो॒श॒न् । ब्र॒ह्म॒ह॒न्नि॒ति॑ ब्र॒ह्म – ह॒न् ।
इ॒ति॑ । सः॑ । पृ॒थि॒वी॒म् । उ॒पे॒ति॑ । अ॒सी॒दत् । अ॒स्यै॑ । ब्र॒ह्म॒ह॒त्या॒या
इ॒ति॑ ब्र॒ह्म – ह॒त्या॒यै॑ । तृ॒ती॒य॒म् । प्र॒ती॒ति॑ । गृ॒हा॒ण । इ॒ति॑ । सा ।
अ॒ब्र॒वी॒त् । व॒र॒म् । वृ॒णै॑ । खा॒ता॒त् । प॒रा॒भ॒वि॒ष्य॒न्ती॑ति
प॒रा – भ॒वि॒ष्य॒न्ती॑ । म॒न्ये॑ । त॒तः॑ । मा । प॒रे॒ति॑ । भू॒व॒म् । इ॒ति॑ ।
पु॒रा । ते॑ । 2 (50)

2.5.1.3

सँ॒व॒थ्स॒रा॒द॒पि॑ रो॒हा॒दि॒त्य॑ब्र॒वी॒त् तस्मा॑त् पु॒रा सँ॒व॒थ्स॒रा॒त् पृ॒थि॒व्यै॑
खा॒त॒म॒पि॑ रो॒ह॒ति॑ वा॒रे॒वृ॒त् ह्य॒स्यै॑ तृ॒ती॒यं॑ ब्र॒ह्म॒ह॒त्या॒यै॑ प्र॒त्य॒गृ॒ह्णा॒त्
तथ् स्व॑कृ॒त॒मि॒रि॒ण॒म॒भ॒वत्॑ तस्मा॑दा॒हि॒ता॒ग्निः॑ श्र॒द्धा॑दे॒वः॑ स्व॑कृ॒त॒ इ॒रि॒णे॑

ना॒व॒ स्येद्-ब्र॒ह्म॒ह॒त्या॒यै॒ ह्ये॒ष॒ वर्णः॑ स॒ वन॒स्पती॒नु॒पा॒सीद॒स्यै॒ ब्र॒ह्म॒ह॒त्या॒यै॒
तृती॑यं॒ प्रति॑ गृ॒ह्णी॒तेति॑ ते॒ऽब्रु॒वन् वरं॑ वृ॒णाम॑है॒ वृ॒क्णात् - [] ३

2.5.1.3 - Padam

सँ॒व॒थ्स॒रादि॑ति सं - व॒थ्स॒रात् । अ॒पीति॑ । रो॒हात् । इति॑ । अ॒ब्र॒वीत् ।
तस्मा॑त् । पु॒रा । सँ॒व॒थ्स॒रादि॑ति सं - व॒थ्स॒रात् । पृ॒थि॒व्यै ।
खा॒तम् । अ॒पीति॑ । रो॒हति॑ । वा॒रे॒वृ॒तमि॑ति वा॒रे - वृ॒तम् । हि ।
अ॒स्यै॑ । तृती॑यम् । ब्र॒ह्म॒ह॒त्या॒या इति॑ ब्र॒ह्म - ह॒त्या॒यै॑ । प्र॒तीति॑ ।
अ॒गृ॒ह्णात् । तत् । स्व॒कृ॒तमि॑ति स्व - कृ॒तम् । इ॒रि॒णम् । अ॒भ॒वत् ।
तस्मा॑त् । आ॒हि॒ताग्नि॑रि॒त्याहि॑त - अ॒ग्निः । श्र॒द्धा॒दे॒व इति॑
श्र॒द्धा - दे॒वः । स्व॒कृ॒त इति॑ स्व - कृ॒ते । इ॒रि॒णे । न । अ॒वेति॑ ।
स्ये॑त् । ब्र॒ह्म॒ह॒त्या॒या इति॑ ब्र॒ह्म - ह॒त्या॒यै॑ । हि । ए॒षः । वर्णः॑ । सः ।
वन॒स्पती॑न् । उ॒पेति॑ । अ॒सीद॑त् । अ॒स्यै॑ । ब्र॒ह्म॒ह॒त्या॒या इति॑
ब्र॒ह्म - ह॒त्या॒यै॑ । तृती॑यम् । प्र॒तीति॑ । गृ॒ह्णी॒त । इति॑ । ते । अ॒ब्रु॒वन् ।
वर॑म् । वृ॒णाम॑है॒ वृ॒क्णात् । ३ (50)

2.5.1.4

परा॑भवि॒ष्यन्तो॑ म॒न्याम॒हे ततो॑ मा॒ परा॑ भू॒मेत्या॒व्रश्च॑ना॒द्वो भू॒याँ॑स
उत्ति॑ष्ठानि॒त्यब्र॑वीत् तस्मा॑दा॒व्रश्च॑नाद्-वृ॒क्षाणां॑ भू॒याँ॑स उत्ति॑ष्ठन्ति
वा॒रेवृ॒त॑ ह्ये॒षां तृ॑तीयं ब्रह्म॒हत्या॑यै प्रत्य॑गृण्॒हन्त्स॑ निर्या॒सो ऽभ॑वत्
तस्मान्नि॒र्यास॑स्य नाऽऽश्र॑यं ब्रह्म॒हत्या॑यै ह्ये॒ष वर्णो॑ऽथो खलु॒ य ए॒व
लोहि॑तो यो वाऽऽव्रश्च॑नान्नि॒र्येष॑ति तस्य॒ नाऽऽश्र॑यं - [] 4

2.5.1.4 - Padam

परा॑भवि॒ष्यन्त इति॑ परा-भवि॒ष्यन्तः । म॒न्याम॒हे । ततः॑ । मा । परेति॑ ।
भू॒म । इति॑ । आ॒व्रश्च॑ना॒दित्या-व्रश्च॑नात् । वः । भू॒याँ॑सः । उदिति॑ ।
ति॒ष्ठान् । इति॑ । अ॒ब्र॑वीत् । तस्मा॑त् । आ॒व्रश्च॑ना॒दित्या - व्रश्च॑नात् ।
वृ॒क्षाणा॑म् । भू॒याँ॑सः । उदिति॑ । ति॒ष्ठन्ति ।
वा॒रेवृ॒तमि॑ति वा॒रे - वृ॒तम् । हि । ए॒षाम् । तृ॑तीयम् । ब्रह्म॒हत्या॑या
इति॑ ब्रह्म - ह॒त्यायै॑ । प्रतीति॑ । अ॒गृह्ण॑न् । सः । निर्या॒स इति॑
निः - या॒सः । अ॒भवत् । तस्मा॑त् । निर्या॒सस्येति॑ निः - या॒सस्य॑ ।
न । आ॒श्रय॑म् । ब्रह्म॒हत्या॑या इति॑ ब्रह्म-ह॒त्यायै॑ । हि । ए॒षः । वर्णः॑ ।
अथो॑ इति॑ । खलु॑ । यः । ए॒व । लोहि॑तः । यः । वा ।

आ॒व्र॒श्च॒ना॒दि॒त्या॑ – व्र॒श्च॒ना॒त् । नि॒र्ये॑ष॒तीति॑ निः – ये॑षति । तस्य॑ । न ।

आ॒श॒य॒म् । 4 (50)

2.5.1.5

का॒म॒म॒न्य॒स्य॒स॒स्त्री॑ष॒सा॒द॒-मु॒पा॒सी॒द॒द॒स्यै॑ ब्र॒ह्म॒ह॒त्या॒यै॑ तृ॒ती॒यं
प्र॒ति गृ॒ह्णी॑तेति॒ ता अ॒ब्रु॒वन् वरं॑ वृ॒णा॒म॒हा ऋ॒त्विया॑त् प्र॒जां वि॒न्दाम॑है
का॒म॒मा वि॒ज॒नि॒तोः सं भ॒वामे॑ति॒ तस्मा॑दृ॒त्विया॑त् स्त्रि॒यः प्र॒जां
वि॒न्दन्ते॑ का॒म॒मा वि॒ज॒नि॒तोः सं॒भव॑न्ति॒ वारे॑वृ॒त॒ ह्या॒सां तृ॒ती॒यं
ब्र॒ह्म॒ह॒त्या॒यै प्र॒त्य॒गृ॒ह्ण॑न्थ् सा म॒ल॒व॒द्वा॒सा अ॒भव॑त् तस्मा॑न्-म॒ल॒व॒द्-
वा॒स॒सा न सँ॑वदे॒त - [] 5

2.5.1.5 - Padam

का॒म॒म् । अ॒न्य॒स्य॑ । सः । स्त्री॑ष॒सा॒द॒मि॒ति॑ स्त्री - स॒सा॒द॒म् ।
उ॒पे॒ति॑ । आ॒सी॒द॒त् । अ॒स्यै॑ । ब्र॒ह्म॒ह॒त्या॒या इति॑ ब्र॒ह्म - ह॒त्या॒यै॑ ।
तृ॒ती॒य॒म् । प्र॒ती॒ति॑ । गृ॒ह्णी॑त् । इति॑ । ताः । अ॒ब्रु॒वन् । वर॑म् ।
वृ॒णा॒म॒है । ऋ॒त्विया॑त् । प्र॒जा॒मि॒ति॑ प्र - जा॒म् । वि॒न्दाम॑है ।
का॒म॒म् । ए॒ति॑ । वि॒ज॒नि॒तो॒रि॒ति॑ वि - ज॒नि॒तोः॑ । स॒मि॒ति॑ । भ॒वाम॑ ।

इति॑ । तस्मात्॑ । ऋ॒त्वियात्॑ । स्त्रियः॑ । प्र॒जामि॑ति प्र-जाम् । वि॒न्दते॑ ।
 काम॑म् । एति॑ । वि॒जनितो॑रिति वि - ज॒नितोः॑ । समि॑ति । भव॑न्ति ।
 वारे॑वृ॒तमि॑ति वारे॑ - वृ॒तम् । हि । आ॒साम् । तृ॒तीयम् । ब्र॒ह्मह॑त्याया
 इति॑ ब्र॒ह्म - ह॒त्यायै॑ । प्र॒तीति॑ । अ॒गृह्ण॑न् । सा । म॒लव॑द्वासा इति॑
 म॒लवत् - वा॒साः । अ॒भवत् । तस्मात्॑ । म॒लव॑द्वास॒सेति॑
 म॒लवत् - वा॒ससा॑ । न । समि॑ति । व॒देत॑ । 5 (50)

2.5.1.6

न स॒हाऽऽसी॑त नास्या॒ अन्न॑मद्याद्-ब्र॒ह्मह॑त्यायै ह्येषा॑ वर्णं॑ प्रति॒मुच्या॑
 ऽऽस्तेऽथो॑ ख॒ल्वाहु॑रभ्यञ्जनं॑ वाव॑ स्त्रिया॒ अन्न॑मभ्यञ्जनमे॒व न
 प्रति॑गृह्यं॒ काम॑मन्यदिति॒ यां म॒लवद्-वा॒सस॑ सं॒भव॑न्ति॒ यस्ततो॑
 जा॒यते॑ सोऽभि॒शस्तो॑ याम॒रण्ये॒ तस्यै॑ स्ते॒नो यां॑ प॒राचीं॑ तस्यै॑
 ही॒तमु॒ख्यप॒गल्भो॑ या स्ना॒ति तस्या॑ अ॒प्सु मा॒रुको॑ या - [] 6

2.5.1.6 - Padam

न । स॒ह । आ॒सीत॑ । न । अ॒स्याः । अ॒न्नम् । अ॒द्यात् । ब्र॒ह्मह॑त्याया
 इति॑ ब्र॒ह्म - ह॒त्यायै॑ । हि । ए॒षा । वर्ण॑म् । प्र॒तिमु॒च्येति॑ प्र॒ति-मु॒च्य ।
 आ॒स्ते॑ । अथो॑ इति॑ । ख॒लु । आ॒हुः ।

अभ्यञ्जनमित्यभि – अञ्जनम् । वाव । स्त्रियाः । अन्नम् ।
 अभ्यञ्जनमित्यभि – अञ्जनम् । एव । न । प्रतिगृह्यमिति
 प्रति – गृह्यम् । कामम् । अन्यत् । इति । याम् । मलवद्वाससमिति
 मलवत् – वाससम् । संभवन्तीति सं – भवन्ति । यः । ततः ।
 जायते । सः । अभिशस्त इत्यभि-शस्तः । याम् । अरण्ये । तस्यै ।
 स्तेनः । याम् । पराचीम् । तस्यै । हीतमुखीति हीत – मुखी ।
 अपगल्भ इत्यप – गल्भः । या । स्नाति । तस्याः ।
 अफ्सित्यप् – सु । मारुकः । या । 6 (50)

2.5.1.7

ऽभ्यङ्गे तस्यै दुश्चर्मा या प्रलिखते तस्यै खलतिरपमारी याऽऽङ्गे तस्यै
 काणो या दतो धावते तस्यै श्यावदन् या नखानि निकृन्तते तस्यै
 कुनखी या कृणति तस्यै क्लीबो या रज्जुं सृजति तस्या उद्-
 बन्धुको या पर्णेन पिबति तस्या उन्मादुको या खर्वेण पिबति तस्यै
 खर्वस्तिप्तो रात्रीर्व्रतं चरेदञ्जलिना वा पिबेदखर्वेण वा () पात्रेण
 प्रजायै गोपीथाय । 7

2.5.1.7 - Padam

अभ्यङ्ग इत्यभि – अङ्गे । तस्यै । दुश्चर्मैति दुः – चर्मा । या ।
 प्रलिखत इति प्र – लिखते । तस्यै । खलतिः ।
 अपमारीत्यप – मारी । या । आङ्ग इत्या – अङ्गे । तस्यै । काणः ।
 या । दतः । धावते । तस्यै । श्यावदन्निति श्याव – दन् । या ।
 नखानि । निकृन्तत इति नि – कृन्तते । तस्यै । कुनखी । या ।
 कृणत्ति । तस्यै । क्लीबः । या । रज्जुम् । सृजति । तस्याः ।
 उद्धन्धुक इत्युत् – बन्धुकः । या । पर्णेन । पिबति । तस्याः ।
 उन्मादुक इत्युत् – मादुकः । या । खर्वेण । पिबति । तस्यै । खर्वः ।
 तिस्रः । रात्रीः । व्रतम् । चरेत् । अञ्जलिना । वा । पिबेत् ।
 अखर्वेण । वा () । पात्रेण । प्रजाया इति प्र – जायै ।

गोपीथाय । 7 (53)

(यथ् सोमपानं – ते – वृक्णात् – तस्य नाऽऽश्यं – वैदेत –
 मारुको या – खर्वेण वा – त्रीणि च) (A1)

2.5.2.1

त्व॑ष्ठा॑ ह॒त॒पु॒त्रो॑ वी॒न्द्रो॑ सोम॒माऽह॑रत् तस्मि॒न्निन्द्र॑ उप॒हव॑मैच्छ॒त
 तं॑ नोपा॒ह्वय॑त पु॒त्रं मे॑ऽव॒धीरि॑ति स य॒ज्ञवे॑शसं कृ॒त्वा प्रा॒सहा॑
 सोम॑मपि॒बत् तस्य॑ यद॒त्यशि॑ष्यत तत् त्व॑ष्ठाऽऽह॒वनी॑यमु॒प
 प्रा॑वर्तय॒थ् स्वा॑हेन्द्र॒शत्रु॑-व॒र्धस्वे॒ति यद॑वर्तयत् तद्-वृ॒त्रस्य॑ वृ॒त्रत्वं
 यद॑ब्रवी॒थ् स्वा॑हेन्द्र॒शत्रु॑-व॒र्धस्वे॒ति तस्मा॑द॒स्ये- [] 8

2.5.2.1 - Padam

त्व॑ष्ठा । ह॒त॒पु॒त्र इति॑ ह॒त-पु॒त्रः । वी॒न्द्रमि॑ति वि - इन्द्र॑म् । सोम॑म् ।
 ए॒ति । अ॒ह॒रत् । तस्मि॑न् । इन्द्रः॑ । उ॒प॒ह॒वमि॑त्यु॒प-ह॒वम् । ऐ॒च्छ॒त ।
 तम् । न । उ॒पे॑ति । अ॒ह्व॒य॒त । पु॒त्रम् । मे॑ । अ॒व॒धीः । इति॑ । सः ।
 य॒ज्ञवे॑शसमि॒ति य॒ज्ञ - वे॒शस॑म् । कृ॒त्वा । प्रा॒सहे॑ति प्र - सहा॑ ।
 सोम॑म् । अ॒पि॒बत् । तस्य॑ । यत् । अ॒त्यशि॑ष्यतेत्य॒ति - अशि॑ष्यत ।
 तत् । त्व॑ष्ठा । आ॒ह॒वनी॑यमि॒त्या-ह॒वनी॑यम् । उ॒प । प्रे॑ति । अ॒वर्त॑यत् ।
 स्वा॑हा । इन्द्र॒शत्रु॑रितीन्द्र - शत्रुः॑ । व॒र्धस्व॑ । इति॑ । यत् ।
 अ॒वर्त॑यत् । तत् । वृ॒त्रस्य॑ । वृ॒त्रत्व॑मि॒ति वृ॒त्र-त्व॑म् । यत् । अ॒ब्रवी॑त् ।

स्वाहा॑ । इन्द्र॑शत्रु॑रितीन्द्र॑ – शत्रुः॑ । वर्ध॑स्व । इति॑ । तस्मात्॑ ।

अस्य॑ । 8 (50)

2.5.2.2

–न्द्रः॑ शत्रु॑रभव॒थ् स संभव॑न्नग्नी॒षोमा॑वभि॒ समभव॑थ् स
इषु॑मात्रमिषु॑मात्रं विष्व॑ङ्गुवर्ध॒त स इ॒मां लो॒कान॑वृ॒णोद्य॑दि॒मां
लो॒कान॑वृ॒णोत् तद्-वृ॒त्रस्य॑ वृ॒त्रत्वं तस्मा॑दिन्द्रोऽ॒बिभे॑थ् स
प्रजा॑पतिमु॒पाधाव॑-च्छत्रु॑र्मेऽ॒ जनी॑ति॒ तस्मै॑ वज्रं॑ सिक्त्वा
प्राय॑च्छदे॒तेन॑ ज॒हीति॑ तेना॒भ्याय॑त ताव॑ब्रूतामग्नी॒षोमौ॑ मा – [] 9

2.5.2.2 - Padam

इन्द्रः॑ । शत्रुः॑ । अ॒भवत् । सः । सं॒भव॑न्निति॒ सं – भव॑न् ।
अग्नी॑षोमावित्यग्नी – सोमौ॑ । अ॒भि । स॒मिति॑ । अ॒भवत् । सः ।
इषु॑मात्रमिषु॑मात्रमितीषु॑मात्रं – इषु॑मात्रम् । विष्व॑ङ् । अ॒वर्ध॑त । सः ।
इ॒मान् । लो॒कान् । अ॒वृ॒णोत् । यत् । इ॒मान् । लो॒कान् । अ॒वृ॒णोत् ।
तत् । वृ॒त्रस्य॑ । वृ॒त्रत्व॑मिति॒ वृ॒त्र-त्व॑म् । तस्मात्॑ । इन्द्रः॑ । अ॒बिभे॑त् ।
सः । प्रजा॑पतिमिति॒ प्रजा॑-पतिम् । उपेति॑ । अ॒धावत् । शत्रुः॑ । मे॒ ।

अजनि॑ । इति॑ । तस्मै॑ ॥ वज्र॑म् । सिक्त्वा॑ । प्रेति॑ । अयच्छत्॑ ।
एतेन॑ । जहि॑ । इति॑ । तेन॑ । अभीति॑ । आयत॑ । तौ । अब्रूताम्॑ ।
अग्नीषोमा॑वित्यग्नी – सोमौ॑ ॥ मा । 9 (50)

2.5.2.3

प्रहारावमन्तः॑ स्व इति॑ मम॑ वै युव॑स्थ इत्यब्रवीन्मामभ्येतमिति॑
तौ भागधेयमैच्छेतां॑ ताभ्या-मेतमग्नीषोमीय-मेकादशकपालं॑
पूर्णमासे॑ प्रायच्छत् तावब्रूतामभि॑ संदष्टौ॑ वै स्वो॑ न शक्नुव॑ ऐतुमिति॑
स इन्द्र॑ आत्मनः॑ शीतरूरावजनयत्॑ तच्छीतरूरयोर्जन्म॑ य एव॑
शीतरूरयोर्जन्म॑ वेद - [] 10

2.5.2.3 - Padam

प्रेति॑ । हाः॑ । आवम्॑ । अन्तः॑ । स्वः॑ । इति॑ । मम॑ । वै । युवम्॑ ।
स्थः॑ । इति॑ । अब्रूत्॑ । माम्॑ । अभि॑ । एति॑ । इतम्॑ । इति॑ । तौ ।
भागधेयमिति॑ भाग - धेयम्॑ ॥ ऐच्छेताम्॑ । ताभ्याम्॑ । एतम्॑ ।
अग्नीषोमीयमित्यग्नी॑ - सोमीयम्॑ ॥
एकादशकपालमित्येकादश॑ - कपालम्॑ ।

पूर्णमास इति पूर्ण – मासे । प्रेति । अयच्छत् । तौ । अब्रूताम् ।

अभीति । संदष्टाविति सं – दष्टौ । वै । स्वः । न । शक्नुवः ।

ऐतुमित्या – एतुम् । इति । सः । इन्द्रः । आत्मनः ।

शीतरूराविति शीत – रूरौ । अजनयत् । तत् । शीतरूरयोरिति

शीत – रूरयोः । जन्म । यः । एवं ।

शीतरूरयोरिति शीत – रूरयोः । जन्म । वेद । 10 (50)

2.5.2.4

नैनं शीतरूरौ हतस्ताभ्यामेनमभ्यनयत् तस्माज्जञ्जभ्यमानादग्नीषोमौ
निरक्रामतां प्राणापानौ वा एनं तदजहितां प्राणो वै दक्षोऽपानः

क्रतुस्तस्माज्जञ्जभ्यमानो ब्रूयान्मयि दक्षक्रतू इति

प्राणापानावेवाऽऽत्मन् धत्ते सर्वमायुरेति स देवता वृत्रान्निर्हूय

वार्रघ्नं हविः पूर्णमासे निरवपद् घ्नन्ति वा एनं

पूर्णमास आ – [] 11

2.5.2.4 - Padam

न । एनम् । शीतरूराविति शीत – रूरौ । हतः । ताभ्याम् ।

एनम् । अभीति । अनयत् । तस्मात् । जञ्जभ्यमानात् ।

अग्नीषोमावित्यग्नी – सोमौ । निरिति । अक्रामताम् ।
 प्राणापानाविति प्राण – अपानौ । वै । एनम् । तत् । अजहिताम् ।
 प्राण इति प्र – अनः । वै । दक्षः । अपान इत्यप – अनः । क्रतुः ।
 तस्मात् । जञ्जभ्यमानः । ब्रूयात् । मयि । दक्षक्रतू इति दक्ष-क्रतू ।
 इति । प्राणापानाविति प्राण – अपानौ । एव । आत्मन् । धत्ते ।
 सर्वम् । आयुः । एति । सः । देवताः । वृत्रात् । निर्हूयेति
 निः – हूय । वार्त्रघ्नमिति वार्त्र – घ्नम् । हविः । पूर्णमास इति
 पूर्ण – मासे । निरिति । अवपत् । घ्नन्ति । वै । एनम् ।
 पूर्णमास इति पूर्ण – मासे । एति । 11 (50)

2.5.2.5

ऽमावास्यायां प्याययन्ति तस्माद्-वार्त्रघ्नी पूर्णमासे ऽनूच्येते
 वृधन्वती अमावास्यायां तथ् स७स्थाप्य वार्त्रघ्नं हविर्वज्रमादाय
 पुनरभ्यायत ते अब्रूतां द्यावापृथिवी मा प्र हारावयोर्वे श्रित इति ते
 अब्रूतां वरं वृणावहै नक्षत्रविहिता-ऽहमसानीत्यसावब्रवी-
 च्चित्रविहिता- ऽहमितीयं तस्मान्नक्षत्रविहिताऽसौ चित्रविहितेऽयं य

ए॒वं द्या॒वापृ॑थि॒व्यो - [] 12

2.5.2.5 - Padam

अ॒मा॒वा॒स्या॒या॒मि॒त्य॒मा - वा॒स्या॒या॒म् । प्या॒य॒य॒न्ति॑ । तस्मा॑त् ॥
 वा॒र्त्र॑घ्नी इति वा॒र्त्र - घ्नी । पू॒र्ण॑मा॒स इति॑ पू॒र्ण - मा॒से । अ॒न्वि॒ति॑ ।
 उ॒च्ये॒ते इति॑ । वृ॒ध॒न्व॒ती इति॑ वृ॒ध॒न् - व॒ती ।
 अ॒मा॒वा॒स्या॒या॒मि॒त्य॒मा - वा॒स्या॒या॒म् । तत् । स॒७॒स्था॒प्ये॒ति॑
 सं - स्था॒प्य॑ । वा॒र्त्र॑घ्नमि॒ति वा॒र्त्र - घ्न॑म् । ह॒विः॑ । व॒ज्र॑म् ॥
 आ॒दा॒ये॒त्या - दा॒य॑ । पु॒नः॑ । अ॒भी॒ति॑ । आ॒य॒त॑ । ते इति॑ । अ॒ब्रू॑ताम् ।
 द्या॒वापृ॑थि॒वी इति॑ द्या॒वा - पृ॒थि॒वी॑ । मा । प्रे॒ति॑ । हाः॑ । आ॒व॒योः॑ ।
 वै । श्रि॒तः॑ । इति॑ । ते इति॑ । अ॒ब्रू॑ताम् । व॒र॑म् । वृ॒णा॒व॒है॑ ।
 नक्ष॑त्रविहि॒तेति॑ नक्ष॑त्र - विहि॒ता॑ । अ॒ह॒म् । अ॒सा॒नि॑ । इति॑ ।
 अ॒सौ । अ॒ब्रू॑त् । चि॒त्र॑विहि॒तेति॑ चि॒त्र - विहि॒ता॑ । अ॒ह॒म् । इति॑ ।
 इ॒य॒म् । तस्मा॑त् । नक्ष॑त्रविहि॒तेति॑ नक्ष॑त्र - विहि॒ता॑ । अ॒सौ ।
 चि॒त्र॑विहि॒तेति॑ चि॒त्र - विहि॒ता॑ । इ॒य॒म् । यः॑ । ए॒व॒म् ।
 द्या॒वापृ॑थि॒व्योरि॒ति द्या॒वा - पृ॒थि॒व्योः॑ । 12 (50)

2.5.2.6

–वरं॑ वे॒दैनं॑ व॒रो॑ ग॒च्छति॑ स आ॒भ्यामे॒व प्र॑सू॒त इन्द्रो॑ वृ॒त्रम॑हन् ते
दे॒वा वृ॒त्रं॑ ह॒त्वाऽग्नी॑षोमाव॒ब्रुवन्॑ ह॒व्यं नो॑ वह॒तमि॑ति
ताव॑ब्रू॒ताम॑प॒तेज॑सौ वै त्यौ॑ वृ॒त्रे वै॑ त्ययो॒स्तेज॑ इति॒ तेऽब्रु॑वन् क
इ॒दम॑च्छै॒तीति॑ गौरि॒त्यब्रु॑वन् गौ॒र्वाव॑ सर्व॒स्य मि॒त्रमि॑ति
साऽब्र॑वी – [] 13

2.5.2.6 - Padam

वर॑म् । वे॒द । ए॒ति । ए॒नम् । वरः॑ । ग॒च्छ॒ति । सः । आ॒भ्याम् । ए॒व ।
प्र॑सू॒त इति॑ प्र – सू॒तः । इन्द्रः॑ । वृ॒त्रम् । अ॒हन् । ते । दे॒वाः ।
वृ॒त्रम् । ह॒त्वा । अ॒ग्नीषो॑मा॒वित्य॒ग्नी – सोमौ॑ । अ॒ब्रुव॑न् । ह॒व्यम् ।
नः । वह॑तम् । इति॑ । तौ । अ॒ब्रू॒ताम् । अ॒प॒तेज॑सा॒वित्य॑प॒तेज॑सौ ।
वै । त्यौ॑ । वृ॒त्रे । वै । त्ययोः॑ । तेजः॑ । इति॑ । ते । अ॒ब्रुव॑न् । कः ।
इ॒दम् । अ॒च्छ । ए॒ति । इति॑ । गौः॑ । इति॑ । अ॒ब्रुव॑न् । गौः । वाव ।
सर्व॑स्य । मि॒त्रम् । इति॑ । सा । अ॒ब्र॑वीत् । 13 (50)

2.5.2.7

-द्वरं वृणै मय्येव सतोऽभयेन भुनजाध्वा इति तद्-गौराऽहरत्
तस्माद्-गवि सतोभयेन भुञ्जत एतद्वा अग्नेस्तेजो यद् घृतमेतत्
सोमस्य यत् पयो य एवमग्नीषोमयो स्तेजो वेद तेजस्व्येव भवति
ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं देवत्यं पौर्णमासमिति प्राजापत्यमिति ब्रूयात्
तेनेन्द्रं ज्येष्ठं पुत्रं निरवासाययदिति तस्मा- () -ज्येष्ठं पुत्रं धनेन
निरवासाययन्ति । 14

2.5.2.7 - Padam

वरम् । वृणै । मयि । एव । सता । उभयेन । भुनजाध्वै । इति ।
तत् । गौः । एति । अहरत् । तस्मात् । गवि । सता । उभयेन ।
भुञ्जते । एतत् । वै । अग्नेः । तेजः । यत् । घृतम् । एतत् ।
सोमस्य । यत् । पयः । यः । एवं । अग्नीषोमयोरित्यग्नी-सोमयोः ।
तेजः । वेद । तेजस्वी । एव । भवति । ब्रह्मवादिन इति
ब्रह्म - वादिनः । वदन्ति । किं देवत्यमिति किं - देवत्यम् ।
पौर्णमासमिति पौर्ण - मासम् । इति । प्राजापत्यमिति
प्रजा - पत्यम् । इति । ब्रूयात् । तेन । इन्द्रम् । ज्येष्ठम् । पुत्रम् ।

निरवासाययदिति निः-अवासाययत् । इति । तस्मात् () । ज्येष्ठम् ।
पुत्रम् । धनेन । निरवसाययन्तीति निः - अवसाययन्ति । 14 (54)

(अस्य - मा - वेदा - ऽऽ - द्यावापृथिव्यो - रब्रवी -
दिति तस्मा - चत्वारि च) (A2)

2.5.3.1

इन्द्रं वृत्रं जघ्निवाꣳसं मृधोऽभि प्रावेपन्त स एतं वैमृधं
पूर्णमासेऽनुनिर्वाप्यमपश्यत् तं निरवपत् तेन वै स मृधोऽपाहत
यद्वैमृधः पूर्णमासेऽनुनिर्वाप्यो भवति मृध एव तेन यजमानोऽप हत
इन्द्रो वृत्रं हत्वा देवताभिश्चेन्द्रियेण च व्यार्ध्यत स एतमाग्नेय-
मष्टाकपाल-ममावास्यायामपश्यद्वैन्द्रं दधि - [] 15

2.5.3.1- Padam

इन्द्रम् । वृत्रम् । जघ्निवाꣳसम् । मृधः । अभि । प्रेति । अवेपन्त ।
सः । एतम् । वैमृधम् । पूर्णमास इति पूर्ण - मासे ।
अनुनिर्वाप्यमित्यनु - निर्वाप्यम् । अपश्यत् । तम् । निरिति ।
अवपत् । तेन । वै । सः । मृधः । अपेति । अहत । यत् । वैमृधः ।
पूर्णमास इति पूर्ण - मासे । अनुनिर्वाप्य इत्यनु - निर्वाप्यः ।

भवति । मृ॒धः । ए॒व । ते॒न । य॒ज॒मा॒नः । अ॒पे॒ति । ह॒ते । इ॒न्द्रः ।
वृ॒त्रम् । ह॒त्वा । दे॒वता॑भिः । च । इ॒न्द्रि॒येण॑ । च । वी॒ति । आ॒र्ध॒र्य॒त ।
सः । ए॒तम् । आ॒ग्ने॒यम् । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा – क॒पा॒लम् ।
अ॒मा॒वा॒स्या॒या॒मि॒त्य॒मा – वा॒स्या॒या॒म् । अ॒प॒श्य॒त् ।
ऐ॒न्द्रम् । दधि॑ । 15 (50)

2.5.3.2

तं॑ नि॒र॒व॒प॒त् ते॒न॑ वै स॒ दे॒वता॑श्चे॒न्द्रि॒यं चा॒वा॒रु॒न्ध॒य॒दा॒ग्ने॒यो ऽष्टा॑क॒पालो
ऽमा॒वा॒स्या॒यां भ॒वत्यै॑न्द्रं॒ दधि॑ दे॒वता॑श्चै॒व ते॒ने॒न्द्रि॒यं च॒ यज॑मा॒नोऽव॑
रु॒न्ध इ॒न्द्रस्य॑ वृ॒त्रं ज॒घ्नु॑ष इ॒न्द्रि॒यं वी॒र्यं॑ पृथि॒वीम॒नु व्या॑र्च्छत्
तदो॑ष॒धयो॑ वी॒रुधो॑ऽभ॒वन्त्स प्र॒जा॒प॒ति॒मु॒पा॒धा॒वद्-वृ॒त्रं मे॑ ज॒घ्नु॑ष
इ॒न्द्रि॒यं वी॒र्यं॑ – [] 16

2.5.3.2 - Padam

तम् । नि॒रि॒ति । अ॒व॒प॒त् । ते॒न॑ । वै । सः । दे॒वताः॑ । च । इ॒न्द्रि॒यम् ।
च । अ॒वे॒ति । अ॒रु॒न्ध । यत् । आ॒ग्ने॒यः । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल
इ॒त्य॒ष्टा – क॒पा॒लः । अ॒मा॒वा॒स्या॒या॒मि॒त्य॒मा – वा॒स्या॒या॒म् । भ॒वति॑ ।

ऐन्द्रम् । दधि । देवताः । च । एव । तेन । इन्द्रियम् । च ।
यजमानः । अवेति । रुन्धे । इन्द्रस्य । वृत्रम् । जघ्नुषः । इन्द्रियम् ।
वीर्यम् । पृथिवीम् । अनु । वीति । आच्छत् । तत् । ओषधयः ।
वीरुधः । अभवन् । सः । प्रजापतिमिति प्रजा – पतिम् । उपेति ।
अधावत् । वृत्रं । मे । जघ्नुषः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । 16 (50)

2.5.3.3

पृथिवीमनु व्यारत् तदोषधयो वीरुधोऽभूवन्निति स प्रजापतिः
पशून्ब्रवीदेतदस्मै सं नेयतेति तत् पशव ओषधीभ्यो ऽध्यात्मन्थ्
समनयन् तत् प्रत्यदुहन् यथ् समनयन् तत् सां नाय्यस्य सांनाय्यत्वं
यत् प्रत्यदुहन् तत् प्रतिधुषः प्रतिधुक्त्वञ् समनैषुः प्रत्यधुक्षन्
न तु मयि श्रयत इत्यब्रवीदेतदस्मै – [] 17

2.5.3.3 - Padam

पृथिवीम् । अनु । वीति । आरत् । तत् । ओषधयः । वीरुधः ।
अभूवन् । इति । सः । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । पशून् ।
अब्रवीत् । एतत् । अस्मै । समिति । नयत । इति । तत् । पशवः ।
ओषधीभ्य इत्योषधि – भ्यः । अधीति । आत्मन् । समिति ।

अ॒न॒य॒न् । तत् । प्र॒ती॒ति॑ । अ॒दु॒ह॒न् । यत् । स॒म॒न॒य॒न्नि॒ति॑
सं – अ॒न॒य॒न् । तत् । सां॒ना॒य्य॒स्येति॑ सां – ना॒य्य॒स्य॑ ।
सां॒ना॒य्य॒त्वमि॑ति सां॒ना॒य्य॒ – त्वम् । यत् । प्र॒त्य॒दु॒ह॒न्नि॒ति॑
प्र॒ति॒ – अ॒दु॒ह॒न् । तत् । प्र॒ति॒धु॒ष॒ इति॑ प्र॒ति॒ – धु॒षः॑ ।
प्र॒ति॒धु॒क्त्वमि॑ति प्र॒ति॒धु॒क् – त्वम् । स॒मि॒ति॑ । अ॒नै॒षुः॑ । प्र॒ती॒ति॑ ।
अ॒धु॒क्ष॒न् । न । तु । म॒यि॑ । श्र॒य॒ते॑ । इति॑ । अ॒ब्र॒वीत् । ए॒तत् ।

अ॒स्मै॑ । 17 (50)

2.5.3.4

शृ॒तं॑ कु॒रु॒तेत्य॑ब्र॒वीत् तद॑स्मै शृ॒त॒-म॑कुर्वन्निन्द्रि॒यं वा॑वास्मिन् वी॒र्यं॑
तद॑श्र॒यन् तच्छृ॑तस्य शृ॒त॒त्वꣳ स॒म॒नै॒षुः॑ प्र॒त्य॒धु॒क्षञ्छृ॑तम॒क्रन् न तु॑ मा
धि॒नो॒तीत्य॑ब्र॒वीदे॑तद॒स्मै दधि॑ कु॒रु॒तेत्य॑ब्र॒वीत् तद॑स्मै दध्य॑कुर्वन्
तदे॑नमधि॒नोत् तद्दध्नो॑ दधि॒त्वं ब्र॑ह्मवादि॒नो वद॑न्ति दध्नः॑

पूर्व॑स्यावदेयं – [] 18

2.5.3.4 - Padam

शृ॒तम् । कु॒रु॒त । इति॑ । अ॒ब्र॒वीत् । तत् । अ॒स्मै॑ । शृ॒तम् ।
अ॒कुर्व॑न् । इन्द्रि॒यम् । वाव॑ । अ॒स्मिन् । वी॒र्य॑म् । तत् । अ॒श्र॒यन् ।

तत् । शृ॒तस्य॑ । शृ॒तत्वमि॑ति शृ॒त – त्वम् । समि॑ति । अ॒नैषुः॑ ।
 प्र॒तीति॑ । अ॒धुक्ष॑न् । शृ॒तम् । अ॒क्रन् । न । तु । मा । धि॒नोति॑ ।
 इति॑ । अ॒ब्रवी॑त् । ए॒तत् । अ॒स्मै । दधि॑ । कु॒रुत॑ । इति॑ । अ॒ब्रवी॑त् ।
 तत् । अ॒स्मै । दधि॑ । अ॒कुर्व॑न् । तत् । ए॒नम् । अ॒धि॒नोत् । तत् ।
 द॒ध्नः । दधि॑त्वमि॑ति दधि – त्वम् । ब्र॒ह्मवा॑दि॒न इति॑ ब्र॒ह्म-वा॑दि॒नः ।
 वद॑न्ति । द॒ध्नः । पू॒र्वस्य॑ । अ॒वदे॑यमित्यव – दे॒यम् । 18 (50)

2.5.3.5

दधि॑ हि पू॒र्वं क्रि॒यत॑ इत्यना॑दृत्य॑ तच्छृ॒तस्यै॑व पू॒र्वस्या॑व
 द्येदि॒न्द्रिय॑मेवास्मिन् वी॒र्यं॑ श्रित्वा द॒ध्नो परि॑ष्ठाद्धि॒नोति॑ यथापू॒र्वमु॑पैति॑
 यत् पू॒तीकै॑र्वा पर्ण॑वल्कै॑र्वा ऽऽत॒ञ्च्यात् सौ॒म्यं तद्यत् क्व॑लै राक्ष॒सं
 तद्यत् तण्डु॑लैर्वै॒श्वदे॑वं तद्यदा॒तञ्चने॑न मा॒नुषं॑ तद्-यद्-द॒ध्ना
 तथ् सेन्द्रं॑ द॒ध्ना ऽऽत॑नक्ति – [] 19

2.5.3.5 - Padam

दधि॑ । हि । पू॒र्वम् । क्रि॒यते॑ । इति॑ । अना॑दृत्येत्यना – दृत्य॑ । तत् ।
 शृ॒तस्य॑ । ए॒व । पू॒र्वस्य॑ । अ॒वेति॑ । द्येत् । इन्द्रि॑यम् । ए॒व ।
 अ॒स्मिन् । वी॒र्यम्॑ । श्रित्वा॑ । द॒ध्ना । उ॒परि॑ष्ठात् । धि॒नोति॑ ।

यथापूर्वमिति यथा – पूर्वम् । उपेति । एति । यत् । पूतीकैः ।
 वा । पर्णवल्कैरिति पर्ण – वल्कैः । वा ।
 आतञ्च्यादित्या – तञ्च्यात् । सौम्यम् । तत् । यत् । क्वलैः ।
 राक्षसम् । तत् । यत् । तण्डुलैः । वैश्वदेवमिति वैश्व – देवम् । तत् ।
 यत् । आतञ्चनेनेत्या – तञ्चनेन । मानुषम् । तत् । यत् । दध्ना ।
 तत् । सेन्द्रमिति स – इन्द्रम् । दध्ना । एति । तनक्ति । 19 (50)

2.5.3.6

सेन्द्रत्वाया – ग्निहोत्रोच्छेषणमभ्या – तनक्ति यज्ञस्य संतत्या इन्द्रो वृत्रं
 हत्वा परां परावत – मगच्छ – दपाराधमिति मन्यमानस्तं देवताः
 प्रैषमैच्छन्त्सोऽब्रवीत् प्रजापतिर्यः प्रथमोऽनुविन्दति तस्य प्रथमं
 भागधेयमिति तं पितरोऽनुविन्दन् तस्मात् पितृभ्यः पूर्वेद्युः क्रियते
 सोऽमावास्यां प्रत्याऽगच्छत् तं देवा अभि समगच्छन्तामा

वै नो – [] 20

2.5.3.6 - Padam

सेन्द्रत्वायेति सेन्द्र – त्वाय ।
 अग्निहोत्रोच्छेषणमित्यग्निहोत्र – उच्छेषणम् ।

अभ्यात॑न॒क्तीत्य॑भि – आत॑नक्ति । य॒ज्ञस्य॑ । संत॑त्या इति सं-त॒त्यै ।
 इन्द्रः॑ । वृ॒त्रम् । ह॒त्वा । परा॑म् । परा॑वत॒मिति॑ परा – वत॑म् ।
 अग॑च्छत् । अपे॑ति । अ॒राध॑म् । इति॑ । मन्य॑मानः । तम् । दे॒वताः॑ ।
 प्रै॒षमि॑ति प्र – ए॒षम् । ऐ॒च्छन् । सः । अ॒ब्रवी॑त् । प्र॒जाप॑तिरि॒ति
 प्र॒जा – प॑तिः । यः । प्र॒थमः॑ ।
 अनु॑विन्दतीत्यनु – वि॒न्दति॑ । तस्य॑ । प्र॒थम॑म् । भा॒गधे॑यमि॒ति
 भा॒ग – धे॑यम् । इति॑ । तम् । पि॒तरः॑ । अ॒न्विति॑ । अ॒विन्द॑न् ।
 तस्मा॑त् । पि॒तृभ्य॑ इति॑ पि॒तृ – भ्यः॑ । पूर्वे॑द्युः । क्रि॒यते॑ । सः ।
 अ॒मावा॑स्यामि॒त्यमा – वा॑स्याम् । प्र॒ति । ए॒ति । अ॒गच्छ॑त् । तम् ।
 दे॒वाः । अ॒भि । स॒मिति॑ । अ॒गच्छ॑न्त । अ॒मा । वै । नः । 20 (50)

2.5.3.7

ऽद्य॑ वसु॑ वस॒तीतीन्द्रो॑ हि दे॒वानां॑ वसु॑ तद॒मावा॑स्याया अ॒मावा॑स्यत्वं
 ब्र॒ह्मवा॑दि॒नो वद॑न्ति किं॒देव॑त्य॒ सां॒नाय्य॑मि॒ति वैश्व॑दे॒वमि॑ति ब्रूयाद्-
 विश्वे॑ हि तद्दे॒वा भा॑ग॒धेय॑म॒भि स॒मग॑च्छन्तेत्यथो ख॒ल्वैन्द्र॑मित्येव
 ब्रूया॑दिन्द्रं वाव॑ ते तद्-भिष॑ज्यन्तोऽभि॒ स॒मग॑च्छन्तेति । 21

2.5.3.7 - Padam

अद्य॑ । वसु॑ । वसति॑ । इति॑ । इन्द्रः॑ । हि॑ । देवाना॑म् । वसु॑ । तत् ।

अमावास्याया॑ इत्यमा॑ – वास्यायाः॑ ।

अमावास्यत्वमित्यमावास्य॑ – त्वम् । ब्रह्मवादिन॑ इति॑ ब्रह्म-वादिनः॑ ।

वदन्ति॑ । किं॑ देवत्यमिति॑ किं॑ – देवत्यम्॑ ।

सांनाय्यमिति॑ सां॑ – नाय्यम् । इति॑ । वैश्वदेवमिति॑ वैश्व॑ – देवम् ।

इति॑ । ब्रूयात्॑ । विश्वे॑ । हि॑ । तत् । देवाः॑ । भागधेयमिति॑

भाग॑ – धेयम् । अभीति॑ । समगच्छन्तेति॑ सं॑ – अगच्छन्त ।

इति॑ । अथो॑ इति॑ । खलु॑ । ऐन्द्रम्॑ । इति॑ । एव॑ । ब्रूयात्॑ । इन्द्रम्॑ ।

वाव॑ । ते । तत् । भिषज्यन्तः॑ । अभि॑ । समिति॑ । अगच्छन्त॑ ।

इति॑ । 21 (42)

(दधि॑ – मे॑ जघ्नुष॑ इन्द्रियं॑ वीर्यं॑ – मित्यब्रवीदेतदस्मा॑ –

अवदेयं॑ – तनक्ति॑ – नो॑ – द्विचत्वारिंशच्च) (A3)

2.5.4.1

ब्रह्मवादिनो॑ वदन्ति॑ स त्वै॑ दर्शपूर्णमासौ॑ यजेत॑ य एनौ॑ सेन्द्रौ॑

यजेतेति॑ वैमृधः॑ पूर्णमासे॑ ऽनुनिर्वाप्यो॑ भवति॑ तेन॑ पूर्णमासः॑ सेन्द्रौ॑

ऐन्द्रं॑ दध्य॑मावा॒स्यायां॑ तेना॒मावा॒स्या सेन्द्रा॑ य एवं॑ विद्वान्
 दर्श॑पूर्णमा॒सौ यज॑ते सेन्द्रा॑वेवैनौ॑ यज॑ते श्वः श्वो॑ऽस्मा ईजा॒नाय॑
 वसी॑यो भवति दे॒वा वै यद्-यज्ञे॑ ऽकुर्व॑ततदसुरा॑ अकुर्व॑त ते दे॒वा

एता - [] 22

2.5.4.1 - Padam

ब्रह्म॑वादि॒न इति॑ ब्रह्म - वादि॑नः । वद॑न्ति । सः । तु । वै ।
 दर्श॑पूर्णमा॒साविति॑ दर्श - पूर्ण॑मासौ । यजे॑त । यः । एनौ॑ ।
 सेन्द्रा॑विति स - इन्द्रौ॑ । यजे॑त । इति॑ । वैमृ॑धः । पूर्ण॑मास इति॑
 पूर्ण - मासे॑ । अनु॑निर्वाप्य इत्यनु - निर्वा॑प्यः । भव॑ति । तेन॑ ।
 पूर्ण॑मास इति॑ पूर्ण - मासः॑ । सेन्द्र॑ इति स - इन्द्रः॑ । ऐन्द्र॑म् ।
 दधि॑ । अमा॑वास्याया॒मित्य॑मा - वास्या॑याम् । तेन॑ ।
 अमा॑वास्येत्या॒मा - वास्या॑ । सेन्द्रे॑ति स - इन्द्रा॑ । यः । एव॑म् ।
 विद्वान् । दर्श॑पूर्णमा॒साविति॑ दर्श - पूर्ण॑मासौ । यज॑ते ।
 सेन्द्रा॑विति स - इन्द्रौ॑ । एव॑ । एनौ॑ । यज॑ते ।
 श्वः श्व॑ इति॑ श्वः - श्वः॑ । अ॒स्मै । ईजा॑नाय । वसी॑यः । भव॑ति ।

दे॒वाः । वै । यत् । य॒ज्ञे । अ॒कुर्व॑त । तत् । अ॒सुराः । अ॒कुर्व॑त । ते ।

दे॒वाः । ए॒ताम् । 22 (50)

2.5.4.2

-मि॒ष्टि-मप॑श्यन्-ना॒ग्नावै॑ष्णव-मे॒काद॑शकपालं॒ सर॑स्वत्यै च॒रुं॑
 सर॑स्वते च॒रुं तां पौ॑र्णमासं॒ स॒स्थाप्या॑नु निरव॒पन् ततो॑ दे॒वा
 अ॒भव॑न् परा॒सुरा॑ यो भ्रातृ॑व्यवा॒न्थस्याथ् स पौ॑र्णमासं॒
 स॒स्थाप्यै॑तामि॒ष्टिम॑नु॒ निर्व॑पेत् पौ॒र्णमा॑सेनैव व॒ज्रं भ्रातृ॑व्याय
 प्र॒हृत्या॑ऽऽग्नावै॑ष्णवेन दे॒वता॑श्च य॒ज्ञं च॒ भ्रातृ॑व्यस्य वृ॒द्धे मि॒थुना॑न्
 प॒शून्थ् सा॑रस्वताभ्यां॒ याव॑ दे॒वास्या॑स्ति॒ तथ् - [] 23

2.5.4.2 - Padam

इ॒ष्टिम् । अ॒प॒श्य॑न् । आ॒ग्नावै॑ष्णवमित्याग्ना - वै॒ष्णव॑म् ।
 ए॒काद॑शकपालमित्येकादश - क॒पाला॑म् । सर॑स्वत्यै । च॒रुम् ।
 सर॑स्वते । च॒रुम् । ताम् । पौ॑र्णमासमिति पौ॒र्ण - मा॑सम् ।
 स॒स्थाप्ये॑ति सं - स्थाप्य । अनु । निरि॑ति । अ॒वप॑न् । ततः ।
 दे॒वाः । अ॒भव॑न् । परे॑ति । अ॒सुराः । यः ।
 भ्रातृ॑व्यवानिति भ्रातृ॑व्य - वान् । स्यात् । सः । पौ॑र्णमासमिति

पौर्ण - मासम् । स॒स्थाप्येति॑ सं-स्थाप्य॑ । एताम् । इष्टिम् । अनु ।
 निरिति॑ । वपेत् । पौर्णमासेनेति॑ पौर्ण - मासेन॑ । एव । वज्रम् ।
 भ्रातृव्याय॑ । प्रहृत्येति॑ प्र - हृत्य॑ । आग्नावैष्णवेनेत्याग्ना-वैष्णवेन॑ ।
 देवताः॑ । च । यज्ञम् । च । भ्रातृव्यस्य॑ । वृद्धे॑ । मिथुनान् । पशून् ।
 सारस्वताभ्याम् । यावत् । एव । अस्य॑ । अस्ति॑ । तत् । 23 (50)

2.5.4.3

सर्वं॑ वृद्धे॑ पौर्णमासीमेव॑ यजेत॑ भ्रातृव्यवान्नामावास्यां॑ हत्वा भ्रातृव्यं॑
 नाऽऽप्याययति॑ साकंप्रस्थायीयेन॑ यजेत॑ पशुकामोयस्मै॑ वा
 अल्पेनाऽऽहरन्ति॑ नाऽऽत्मना॑ तृप्यति॑ नान्यस्मै॑ ददाति॑ यस्मै॑ महता
 तृप्यत्यात्मना॑ ददात्यन्यस्मै॑ महता॑ पूर्णं॑ होतव्यं॑ तृप्त॑ एवैनमिन्द्रः॑
 प्रजया॑ पशुभिस्तर्पयति॑ दारुपात्रेण॑ जुहोति॑ न हि मृन्मयमाहुतिमानश॑
 औदुम्बरं - [] 24

2.5.4.3 - Padam

सर्वम् । वृद्धे॑ । पौर्णमासीमिति॑ पौर्ण - मासीम् । एव । यजेत ।
 भ्रातृव्यवानिति॑ भ्रातृव्य - वान् । न । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् ।
 हत्वा । भ्रातृव्यम् । न । एति॑ । प्याययति॑ । साकंप्रस्थायीयेनेति॑

साकं – प्रस्थायीयेन । यजेत । पशुकाम इति पशु – कामः ।
यस्मै ॥ वै । अल्पेन । आहरन्तीत्या – हरन्ति । न । आत्मना ।
तृप्यति । न । अन्यस्मै ॥ ददाति । यस्मै ॥ महता । तृप्यति ।
आत्मना ॥ ददाति । अन्यस्मै ॥ महता । पूर्णम् । होतव्यम् । तृप्तः ।
एव । एनम् । इन्द्रः । प्रजयेति प्र – जया ॥ पशुभिरिति पशु-भिः ।
तर्पयति । दारुपात्रेणेति दारु – पात्रेण । जुहोति । न । हि ।
मृन्मयमिति मृत् – मयम् । आहुतिमित्या – हुतिम् ।
आनशे । औदुम्बरम् । 24 (50)

2.5.4.4

भवत्यूर्वा उदुम्बर ऊर्क् पशव ऊर्जेवास्मा ऊर्जे पशूनव रुन्धे
नागतश्रीर्महेन्द्रं यजेत त्रयो वै गतश्रियः शुश्रुवान् ग्रामणी
राजन्यस्तेषां महेन्द्रो देवता यो वै स्वां देवतामति यजेते
प्रस्वायै देवतायैच्यवते न परां प्राप्नोति पापीयान् भवति
सँवथ्सर-मिन्द्रं यजेत सँवथ्सरं हि व्रतं नाति स्वै – [] 25

2.5.4.4 - Padam

भवति । ऊर्क् । वै । उदुं॑बरः । ऊर्क् । प॒शवः॑ । ऊ॒र्जा । ए॒व ।
अ॒स्मै॑ । ऊ॒र्ज॑म् । प॒शून् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । न ।
अ॒गत॑श्रीरित्य॒गत – श्रीः॑ । म॒हेन्द्र॑मिति॒ महा – इन्द्र॑म् । य॒जेत॑ ।
त्रयः॑ । वै । ग॒तश्रि॑य इति॒ गत – श्रि॑यः । शु॒श्रु॒वान् । ग्रा॒मणी॑रिति॒
ग्रा॒म – नीः॑ । रा॒ज॒न्यः॑ । तेषा॑म् । म॒हेन्द्र॑ इति॒ महा-इन्द्रः॑ । दे॒वता॑ ।
यः । वै । स्वा॑म् । दे॒वता॑म् । अ॒तिय॑जत इत्यति – य॒जते॑ । प्रेति॑ ।
स्वा॒यै॑ । दे॒वता॑यै । च्य॒वते॑ । न । प॒राम् । प्रेति॑ । आ॒प्नोति॑ ।
पा॒पी॒यान् । भ॒वति॑ । सँ॒व॒थ्स॒रमि॑ति॒ सं-व॒थ्स॒रम् । इन्द्र॑म् ।
य॒जेत॑ । सँ॒व॒थ्स॒रमि॑ति॒ सं – व॒थ्स॒रम् । हि । व्र॒तम् । न ।
अ॒तीति॑ । स्वा । 25 (50)

2.5.4.5

-वैनं॑ दे॒वते॑ज्यमा॒ना भू॒त्या इ॒न्धे व॑सी॒यान् भ॒वति॑ सँ॒व॒थ्स॒रस्य॑
प॒रस्ता॑द॒ग्नये॑ व्र॒तप॑तये॒ पुरो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पालं॒ निर्व॑पेथ् सँ॒व॒थ्स॒रमे॒वैनं॑
वृ॒त्रं ज॑घ्निवाꣳ स॒मग्नि॑-व्र॒तप॑ति-व्र॒तमा॑ ल॒म्भ॑यति॒ ततो॑ऽधि॒ कामं॑

यजेत । 26

2.5.4.5 - Padam

ए॒व । ए॒नम् । दे॒वता॑ । इ॒ज्यमा॑ना । भू॒त्यै॑ । इ॒न्धे॑ । व॒सी॒यान् ।
 भ॒वति॑ । सँ॒व॒थ्स॒रस्ये॑ति सं - व॒थ्स॒रस्य॑ । प॒रस्ता॑त् । अ॒ग्नये॑ ।
 व्र॒तप॑तय इति व्र॒त - प॒तये॑ । पु॒रोडा॑शम् ।
 अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ - क॒पालम् । नि॒रिति॑ । व॒पेत् । सँ॒व॒थ्स॒रमि॑ति
 सं - व॒थ्स॒रम् । ए॒व । ए॒नम् । वृ॒त्रम् । ज॒घ्निवा॑ऽसम् । अ॒ग्निः ।
 व्र॒तप॑तिरिति व्र॒त-प॑तिः । व्र॒तम् । ए॒ति । लं॒भय॑ति । त॒तः । अधी॑ति ।
 का॒मम् । य॒जेत॑ । 26 (30)

(ए॒तां - त - दौ॑दु॒म्बर॑ - स्वा - त्रि॑ऽश॒च्च) (A4)

2.5.5.1

ना॒सो॒मया॑जी सं न॒येद॑ना॒गतं॑ वा ए॒तस्य॑ प॒यो योऽसो॑मया॒जी
 यद॑सो॒मया॑जी सं न॒येत् परि॑मोष ए॒व सोऽनृ॑तं क॒रोत्य॑थो प॒रैव॑ सि॒च्यते॑
 सो॒मया॑ज्यै॒व सं न॒येत् प॒यो वै सो॒मः प॒यः सा॑नाय्यं प॒यसै॒व प॒य
 आ॒त्मन् ध॑त्ते वि वा ए॒तं प्र॑जया प॒शुभि॑र॒र्धय॑ति व॒र्धय॑त्यस्य भ्रा॒तृव्यं॑

यस्य ह॒विर्निरु॑प्तं॑ पु॒रस्ता॑च्चन्द्र॒मा – [] 27

2.5.5.1- Padam

न । असो॑मया॒जीत्यसो॑म – या॒जी । समि॑ति । नये॑त् ।
 अना॑गतमि॒त्यना॑ – ग॒तम् । वै । ए॒तस्य॑ । पयः॑ । यः ।
 असो॑मया॒जीत्यसो॑म – या॒जी । यत् । असो॑मया॒जीत्यसो॑म-या॒जी ।
 संनये॑दिति॒ सं – नये॑त् । परि॑मोष इति॒ परि – मोषः॑ । ए॒व । सः ।
 अनृ॑तम् । करो॑ति । अथो॑ इति॒ परे॑ति । ए॒व । सि॒च्यते॑ ।
 सोम॑या॒जीति॒ सोम – या॒जी । ए॒व । समि॑ति । नये॑त् । पयः॑ । वै ।
 सोमः॑ । पयः॑ । सा॒नाय्यमि॑ति॒ सां – नाय्य॑म् । पय॑सा । ए॒व । पयः॑ ।
 आ॒त्मन् । ध॒त्ते । वी॑ति । वै । ए॒तम् । प्र॒जये॑ति प्र – जया॑ ।
 पशु॑भिरिति॒ पशु – भिः॑ । अ॒र्धय॑ति । व॒र्धय॑ति । अस्य॑ । भ्रातृ॑व्यम् ।
 यस्य॑ । ह॒विः । निरु॑प्तमि॒ति निः – उ॒प्तम् । पु॒रस्ता॑त् ।

चन्द्र॒माः । 27 (50)

2.5.5.2

अभ्यु॑देति॒ त्रेधा॑ तण्डु॒लान् वि भ॑जेद्ये म॒ध्यमाः॑ स्युस्तान॒ग्नये॑ दा॒त्रे
 पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालं कुर्या॑द्ये स्थवि॑ष्ठास्तानिन्द्रा॒य प्र॑दा॒त्रे दध॑श्चरुं

येऽणिष्ठास्तान् विष्णवे शिपिविष्टाय शृते चरुमग्निरेवास्मै प्रजां
 प्रजनयति वृद्धामिन्द्रः प्रयच्छति यज्ञो वै विष्णुः पशवः शिपिर्यज्ञ
 एव पशुषु प्रतितिष्ठति न द्वे – [] 28

2.5.5.2 - Padam

अभीति । उदेतीत्युत् – एति । त्रेधा । तण्डुलान् । वीति । भजेत् ।
 ये । मध्यमाः । स्युः । तान् । अग्नये । दात्रे । पुरोडाशम् ।
 अष्टाकपालमित्यष्टा – कपालम् । कुर्यात् । ये । स्थविष्ठाः । तान् ।
 इन्द्राय । प्रदात्र इति प्र – दात्रे । दधन् । चरुम् । ये । अणिष्ठाः ।
 तान् । विष्णवे । शिपिविष्टायेति शिपि – विष्टाय । शृते । चरुम् ।
 अग्निः । एव । अस्मै । प्रजामिति प्र – जाम् । प्रजनयतीति
 प्र – जनयति । वृद्धाम् । इन्द्रः । प्रेति । यच्छति । यज्ञः । वै ।
 विष्णुः । पशवः । शिपिः । यज्ञे । एव । पशुषु । प्रतीति । तिष्ठति ।
 न । द्वे इति । 28 (50)

2.5.5.3

यजेत यत् पूर्वया संप्रति यजेतोत्तरया छम्बट्कुर्याद्यदुत्तरया सम्प्रति
 यजेत पूर्वया छम्बट्कुर्यान्नेष्टिर्भवति न यज्ञस्तदनु हीतमुख्यपगल्भो

जा॒यत॑ ए॒कामे॑व॒ यजे॑त प्र॒गल्भो॑ऽस्य जा॒यते॑ ऽना॒दृत्य॑ तद् द्वे ए॒व यजे॑त
य॒ज्ञ मु॒खमे॑व॒ पूर्व॑याऽऽल॒भते॑ य॒जत॑ उत्त॒रया॑ दे॒वता॑ ए॒व पूर्व॑या ऽव॒रुन्ध॑
इन्द्रि॑य-मु॒त्तर॑या दे॒वलोक॑मे॒व - [] 29

2.5.5.3 - Padam

य॒जे॒त । यत् । पूर्॒व॒या । सं॒प्र॒ती॒ति॑ सं - प्र॒ति॑ । य॒जे॒त ।
उत्त॑रयेत्युत् - त॒र॒या । छं॒बट् । कु॒र्यात् । यत् । उत्त॑रयेत्युत् - त॒र॒या ।
सं॒प्र॒ती॒ति॑ सं-प्र॒ति॑ । य॒जे॒त । पूर्॒व॒या । छं॒बट् । कु॒र्यात् । न । इष्टिः॑ ।
भ॒वति॑ । न । य॒ज्ञः । तत् । अ॒न्वि॒ति॑ । ह्री॒तमु॒खी॑ति॒ ह्री॒त - मु॒खी॑ ।
अ॒प॒ग॒ल्भ॑ इत्य॒प - ग॒ल्भः॑ । जा॒यते॑ । ए॒काम् । ए॒व । य॒जे॒त ।
प्र॒ग॒ल्भ॑ इति॒ प्र - ग॒ल्भः॑ । अ॒स्य॑ । जा॒यते॑ । अ॒ना॒दृ॒त्ये॒त्यना॑-दृ॒त्य॑ ।
तत् । द्वे॑ इति॑ । ए॒व । य॒जे॒त । य॒ज्ञमु॒खमि॑ति॒ य॒ज्ञ - मु॒खम् । ए॒व ।
पूर्॒व॒या । आ॒ल॒भ॒त॒ इत्या॑ - ल॒भ॒ते॑ । य॒जते॑ । उत्त॑रयेत्युत् - त॒र॒या ।
दे॒वताः॑ । ए॒व । पूर्॒व॒या । अ॒व॒रु॒न्ध॑ इत्य॒व - रु॒न्धे॑ । इन्द्रि॑यम् ।
उत्त॑रयेत्युत् - त॒र॒या । दे॒वलो॒कमि॑ति॒ दे॒व - लो॒कम् । ए॒व । 29 (50)

2.5.5.4

पूर्वयाऽभिजयति मनुष्यलोकमुत्तरया भूयसो यज्ञक्रतूनुपैत्येषा
वै सुमना नामेष्टिर्यमद्येजानं पश्चाच्चन्द्रमा अभ्युदेत्यस्मिन्नेवास्मै
लोकेऽर्धुकं भवति दाक्षायण यज्ञेन सुवर्गकामो यजेत पूर्णमासे
सं नयेन्-मैत्रावरुण्या ऽऽमिक्षया ऽमावास्यायां यजेत पूर्णमासे वै
देवानां सुतस्तेषामेतमर्धमासं प्रसुतस्तेषां मैत्रावरुणी
वशाऽमावास्याया-मनूबन्ध्या यत् - [] 30

2.5.5.4 - Padam

पूर्वया । अभिजयतीत्यभि - जयति । मनुष्यलोकमिति
मनुष्य - लोकम् । उत्तरयेत्युत् - तरया । भूयसः । यज्ञक्रतूनि
यज्ञ - क्रतून् । उपेति । एति । एषा । वै । सुमना इति सु - मनाः ।
नाम । इष्टिः । यम् । अद्य । ईजानम् । पश्चात् । चन्द्रमाः । अभीति ।
उदेतीत्युत् - एति । अस्मिन् । एव । अस्मै । लोके । अर्धुकम् ।
भवति । दाक्षायणयज्ञेनेति दाक्षायण - यज्ञेन । सुवर्गकाम इति
सुवर्ग - कामः । यजेत । पूर्णमास इति पूर्ण - मासे । समिति ।

नयेत् । मैत्रावरुण्येति मैत्रा – वरुण्या । आमिक्षया ।
 अमावास्यायामित्यमा – वास्यायाम् । यजेत । पूर्णमास इति
 पूर्ण – मासे । वै । देवानाम् । सुतः । तेषाम् । एतम् ।
 अर्धमासमित्यर्ध – मासम् । प्रसुत इति प्र – सुतः । तेषाम् ।
 मैत्रावरुणीति मैत्रा – वरुणी । वशा ।
 अमावास्यायामित्यमा – वास्यायाम् ।
 अनूबन्ध्येत्यनू – बन्ध्या । यत् । 30 (50)

2.5.5.5

पूर्वेद्यु र्यजते वेदिमेव तत् करोति यद् वथ्सानपाकरोति
 सदोहविर्धाने एव सं मिनोति यद्यजते देवैरेव सुत्यां सं पादयति स
 एतमर्धमासं सधमादं देवैः सोमं पिबति यन्-मैत्रावरुण्या
 ऽऽमिक्षया ऽमावास्यायां यजते यैवासौ देवानां वशाऽनूबन्ध्या सो
 एवैषैतस्य साक्षाद्वा एष देवानभ्यारोहति य एषां यज्ञ – [] 31

2.5.5.5 - Padam

पूर्वेद्युः । यजते । वेदिम् । एव । तत् । करोति । यत् । वथ्सान् ।
 अपाकरोतीत्यप – आकरोति । सदोहविर्धाने इति सदः-हविर्धाने ।

ए॒व । स॒मि॒ति॑ । मि॒नो॒ति॑ । यत् । य॒ज॒ते॑ । दे॒वैः॑ । ए॒व । सु॒त्याम् ।
 स॒मि॒ति॑ । पा॒द॒य॒ति॑ । सः । ए॒तम् । अ॒र्ध॒मा॒स॒मि॒त्य॒र्ध॑ – मा॒सम् ।
 स॒ध॒मा॒द॒मि॒ति॑ स॒ध – मा॒दम् । दे॒वैः॑ । सो॒मम् । पि॒ब॒ति॑ । यत् ।
 मै॒त्रा॒व॒रु॒ण्ये॒ति॑ मै॒त्रा – व॒रु॒ण्य॑ । आ॒मि॒क्ष॒या॑ ।
 अ॒मा॒वा॒स्या॒या॒मि॒त्य॒मा॑ – वा॒स्या॒या॒म् । य॒ज॒ते॑ । या । ए॒व । अ॒सौ ।
 दे॒वा॒ना॒म् । व॒शा॑ । अ॒नू॒ब॒न्ध॒ये॒त्य॒नु॑ – ब॒न्ध्या॑ । सो॒ इति॑ । ए॒व । ए॒षा॑ ।
 ए॒त॒स्य॑ । सा॒क्षा॒दि॒ति॑ स – अ॒क्षा॒त् । वै । ए॒षः॑ । दे॒वा॒न् ।
 अ॒भ्या॒रो॒ह॒ती॒त्य॒भि॑ – आ॒रो॒ह॒ति॑ । यः । ए॒षाम् । य॒ज्ञम् । 31 (50)

2.5.5.6

–म॒भ्या॒रो॒ह॒ति॑ यथा॒ ख॒लु॒वै॑ श्रे॒या॒न॒भ्या॒रू॒ढः॑ का॒म॒य॒ते॑ तथा॒ करो॒ति॑
 यद्य॒व॒वि॒ध्य॒ति॑ पा॒पी॒या॒न् भ॒व॒ति॑ य॒दि॒ ना॒व॒वि॒ध्य॒ति॑ स॒दृ॒ङ् व्या॒वृ॒त्का॒म॑
 ए॒ते॒न॑ य॒ज्ञे॒न॑ य॒जे॒त॑ क्षु॒र॒प॒वि॒र्ह्ये॒ष॑ य॒ज्ञ॒स्ता॒ज॒क् पु॒ण्यो॑ वा भ॒व॒ति॑ प्र॒ वा
 मी॒य॒ते॑ त॒स्यै॒तद्ब्र॑तं॒ नानृ॑तं॒ वदे॑न्न॒ मा॒ऽस॑म॒श्नी॒यान्न॑ स्त्र॒य॒मु॒पे॒यान्ना॒स्य॑
 प॒ल्पू॒ल॒ने॒न॑ वा॒सः॑ प॒ल्पू॒ल॒ये॒यु ()–रे॒तद्धि॑ दे॒वाः॒ सर्वं॑ न कु॒र्वन्ति॑ । 32

2.5.5.6 - Padam

अभ्यारो॑हतीत्यभि॑ – आरो॑हति । यथा॑ । खलु॑ । वै । श्रेया॑न् ।
 अभ्यारू॑ढ इत्यभि॑ – आरू॑ढः । काम॑यते । तथा॑ । करो॑ति । यदि॑ ।
 अववि॑ध्यतीत्यव॑ – विध्य॑ति । पापी॑यान् । भव॑ति । यदि॑ । न ।
 अववि॑ध्यतीत्यव॑ – विध्य॑ति । सदृ॑ङ्ङिति॑ स – दृङ् । व्यावृ॑त्काम॑ इति॑
 व्यावृ॑त् – कामः॑ । एते॑न । यज्ञे॑न । यजे॑त । क्षुर॑पविरि॑ति
 क्षुर॑ – पविः॑ । हि॑ । एषः॑ । यज्ञः॑ । ताज॑क् । पुण्यः॑ । वा । भव॑ति ।
 प्रेति॑ । वा । मी॑यते । तस्य॑ । एत॑त् । व्रत॑म् । न । अनृ॑तम् । वदे॑त् ।
 न । मा॑स्मम् । अ॒शनी॑यात् । न । स्त्रि॑यम् । उपे॑ति । इया॑त् । न ।
 अस्य॑ । पल्पू॑लनेन॑ । वासः॑ । पल्पू॑लयेयुः () । एत॑त् । हि॑ । देवाः॑ ।
 सर्व॑म् । न । कुर्व॑न्ति । 32 (56) (चन्द्र॑मा – द्वे – दे॑वलोक॑मेव –
 यद्– यज्ञं– पल्पू॑लयेयुः – षट् च) (A5)

2.5.6.1

एष॑ वै दे॒वर॑थो यद्–दर्श॑पूर्णमा॒सौ यो दर्श॑पूर्णमा॒सावि॑ष्ट्वा सोमे॑न
 यज॑ते रथ॑स्पष्ट॒ एवा॑वसाने॒ वरे॑ दे॒वाना॑मव॒ स्यत्ये॑तानि॒ वा अ॒ङ्गाप॑रू॒षि
 सँव॑त्सरस्य॒ यद्दर्श॑पूर्णमा॒सौ य एवं॑ वि॒द्वान् दर्श॑पूर्णमा॒सौ यज॑ते–

अङ्गापरू॒ष्येव सँव॑थ्सरस्य॒ प्रति॑ दधात्ये॒ ते वै सँव॑थ्सरस्य॒
चक्षु॑षी॒ यद्दर्श॑पूर्णमासौ॒ य एवं॑ विद्वान् दर्शपूर्णमासौ॒
यज॑ते॒ ताभ्यामे॑व सुवर्गं॒ लोक॑मनु पश्य – [] 33

2.5.6.1 - Padam

ए॒षः । वै । दे॒वरथ॑ इति॒ देव॑ – रथः॒ । यत् ।
दर्श॑पूर्णमासाविति॒ दर्श॑ – पूर्ण॒मासौ॒ । यः ।
दर्श॑पूर्णमासाविति॒ दर्श॑ – पूर्ण॒मासौ॒ । इष्ट्वा॒ । सोमे॑न ।
यज॑ते । रथ॑स्पष्ट इति॒ रथ॑ – स्पष्टे॒ । एव॑ । अव॑सान इत्यव॑-साने॑ ।
वरे॑ । दे॒वानाम्॑ । अवे॑ति । स्यति॒ । एतानि॑ । वै ।
अङ्गा॒परू॒षीत्यङ्गा॑ – परू॒षि॑ । सँव॑थ्सरस्येति॒ सं – व॒थ्सरस्य॑ ।
यत् । दर्श॑पूर्णमासाविति॒ दर्श॑-पूर्ण॒मासौ॒ । यः । ए॒वम् । विद्वान्॑ ।
दर्श॑पूर्णमासाविति॒ दर्श॑ – पूर्ण॒मासौ॒ । यज॑ते ।
अङ्गा॒परू॒षीत्यङ्गा॑ – परू॒षि॑ । ए॒व । सँव॑थ्सरस्येति॒
सं – व॒थ्सरस्य॑ । प्रती॑ति । दधा॑ति । ए॒ते इति॑ । वै ।
सँव॑थ्सरस्येति॒ सं – व॒थ्सरस्य॑ । चक्षु॑षी इति॒ । यत् ।

दर्शपूर्णमासाविति दर्श - पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् ।
दर्शपूर्णमासाविति दर्श - पूर्णमासौ । यजते । ताभ्याम् । एव ।
सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । अन्विति । पश्यति । 33 (50)

2.5.6.2

-त्येषा वै देवानां विक्रान्ति र्यद्-दर्शपूर्णमासौ य एवं विद्वान्
दर्शपूर्णमासौ यजते देवानामेव विक्रान्तिमनु विक्रमत एष वै
देवयानः पन्था यद्-दर्शपूर्णमासौ य एवं विद्वान् दर्शपूर्णमासौ
यजते य एव देवयानः पन्थास्तु समारोहत्येतौ वै देवानां हरी
यद्दर्शपूर्णमासौ य एवं विद्वान् दर्शपूर्णमासौ यजते यावेव देवानां
हरी ताभ्या - [] 34

2.5.6.2 - Padam

एषा । वै । देवानाम् । विक्रान्तिरिति वि - क्रान्तिः । यत् ।
दर्शपूर्णमासाविति दर्श - पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् ।
दर्शपूर्णमासाविति दर्श - पूर्णमासौ । यजते । देवानाम् । एव ।
विक्रान्तिमिति वि - क्रान्तिम् । अनु । वीति । क्रमते । एषः । वै ।
देवयान इति देव - यानः । पन्थाः । यत् । दर्शपूर्णमासाविति

दर्श - पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासाविति
दर्श - पूर्णमासौ । यजते । यः । एव । देवयान इति देव-यानः ।
पन्थाः ॥ तम् । समारोहतीति सं - आरोहति । एतौ । वै । देवानाम् ।
हरी इति । यत् । दर्शपूर्णमासाविति दर्श - पूर्णमासौ । यः ।
एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासाविति दर्श - पूर्णमासौ । यजते ।
यौ । एव । देवानाम् । हरी इति । ताभ्याम् । 34 (50)

2.5.6.3

-मेवैभ्यो हव्यं वहत्येतद्वै देवानामास्यं यद्-दर्शपूर्णमासौ य एवं
विद्वान् दर्शपूर्णमासौ यजते साक्षादेव देवानामास्ये जुहोत्येष वै
हविर्धानी यो दर्शपूर्णमासयाजी सायंप्रातरग्निहोत्रं जुहोति यजते
दर्शपूर्णमासा-वहरह-हविर्धानिनाऽ सुतो य एवं विद्वान्
दर्शपूर्णमासौ यजते हविर्धान्यस्मीति सर्वमेवास्य बर्हिष्यं दत्तं
भवति देवावा अह - [] 35

2.5.6.3 - Padam

ए॒व । ए॒भ्यः॑ । ह॒व्यम् । व॒हति॑ । ए॒तत् । वै । दे॒वाना॑म् । आ॒स्यम्॑ ।
यत् । द॒र्श॑पूर्ण॒मासा॑विति॑ द॒र्श॑-पूर्ण॒मासौ॑ । यः । ए॒वम् । वि॒द्वान् ।
द॒र्श॑पूर्ण॒मासा॑विति॑ द॒र्श॑ - पूर्ण॒मासौ॑ । यज॑ते । सा॒क्षादि॑ति
स - अ॒क्षात् । ए॒व । दे॒वाना॑म् । आ॒स्ये॑ । जु॒होति॑ । ए॒षः । वै ।
ह॒विर्धा॑नीति॑ ह॒विः - धा॒नी । यः ।
द॒र्श॑पूर्ण॒मासा॑याजीति॑ द॒र्श॑पूर्ण॒मास - या॒जी । सा॒यंप्रा॑तरिति॑
सा॒यं - प्रा॒तः । अ॒ग्नि॑हो॒त्रमि॑त्यग्नि - हो॒त्रम् । जु॒होति॑ । यज॑ते ।
द॒र्श॑पूर्ण॒मासा॑विति॑ द॒र्श॑ - पूर्ण॒मासौ॑ । अ॒हर॑हरित्यहः - अ॒हः ।
ह॒विर्धा॑निनामिति॑ ह॒विः - धा॒निना॑म् । सु॒तः । यः । ए॒वम् । वि॒द्वान् ।
द॒र्श॑पूर्ण॒मासा॑विति॑ द॒र्श॑ - पूर्ण॒मासौ॑ । यज॑ते । ह॒विर्धा॑नीति॑
ह॒विः - धा॒नी । अ॒स्मि । इति॑ । सर्व॑म् । ए॒व । अ॒स्य ।
ब॒र्हिष्य॑म् । द॒त्तम् । भ॒वति॑ । दे॒वाः । वै । अ॒हः । 35 (50)

2.5.6.4

-र्य॒ज्ञियं॑ ना॒विन्द॑न् ते द॒र्श॑पूर्ण॒मासा॑वपुनन् तौ वा ए॒तौ पू॒तौ मे॒ध्यौ
यद्-द॒र्श॑पूर्ण॒मासौ॑ य ए॒वं वि॒द्वान् द॒र्श॑पूर्ण॒मासौ॑ यज॑ते पू॒तावे॒वैनौ॑

मे॒ध्यौ॑ य॒ज॒ते॑ ना॒मा॒वा॒स्या॒यां॑ च॒ पौ॒र्ण॒मा॒स्यां॑ च॒ स्त्रि॒य-मु॒पे॒या॒द्य-
दु॒पे॒या॒न्नि॒रि॒न्द्रि॒यः॑ स्यात् सोम॑स्य॒ वै रा॒ज्ञो॑ऽर्ध॒मा॒स॒स्य॒ रा॒त्रयः॑ प॒त्न॒य
आ॒सन् ता॒साम॑वा॒स्यां॑ च॒ पौ॒र्ण॒मा॒सीं॑ च॒ नो॒पैत् - [] 36

2.5.6.4 - Padam

य॒ज्ञि॒यम्॑ । न । अ॒वि॒न्द॒न् । ते । द॒र्श॑पूर्ण॒मा॒सा॒विति॑
द॒र्श-पूर्ण॑मा॒सौ । अ॒पु॒न॒न् । तौ । वै । ए॒तौ । पू॒तौ । मे॒ध्यौ॑ । यत् ।
द॒र्श॑पूर्ण॒मा॒सा॒विति॑ द॒र्श - पूर्ण॑मा॒सौ । यः । ए॒वम् । वि॒द्वान् ।
द॒र्श॑पूर्ण॒मा॒सा॒विति॑ द॒र्श-पूर्ण॑मा॒सौ । य॒ज॒ते । पू॒तौ । ए॒व । ए॒नौ ।
मे॒ध्यौ॑ । य॒ज॒ते । न । अ॒मा॒वा॒स्या॒या॒मित्य॑मा - वा॒स्या॒याम् । च ।
पौ॒र्ण॒मा॒स्या॒मिति॑ पौ॒र्ण - मा॒स्याम् । च । स्त्रि॒यम् । उ॒पे॒ति । इ॒यात् ।
यत् । उ॒पे॒या॒दित्यु॑प - इ॒यात् । नि॒रि॒न्द्रि॒य इति॑ निः - इ॒न्द्रि॒यः ।
स्यात् । सोम॑स्य । वै । रा॒ज्ञः । अ॒र्ध॒मा॒स॒स्येत्य॑र्ध - मा॒स॒स्य ।
रा॒त्रयः॑ । प॒त्न॒यः । आ॒सन् । ता॒साम् । अ॒मा॒वा॒स्या॒मिति॑मा-वा॒स्याम् ।
च । पौ॒र्ण॒मा॒सी॒मिति॑ पौ॒र्ण-मा॒सीम् । च । न । उ॒पे॒ति ।
ऐत् । 36 (50)

2.5.6.5

ते ए॒न॒म॒भि॒ सम॒न॒ह्ये॒तां॑ तं॒ य॒क्ष्म॑ आ॒र्च्छ॒द्-रा॒जा॒नं॑ य॒क्ष्म॑ आ॒र॒दि॒ति॒
तद्-रा॒ज॒य॒क्ष्म॑स्य॒ जन्म॑ यत् पा॒पी॒या॒न॒भ॒वत्॑ तत् पा॒प॒य॒क्ष्म॑स्य
य॒ज्जा॒या॒भ्या॑म॒वि॒न्दत्॑ तज्जा॒ये॒न्य॑स्य॒ य ए॒व॒मे॒तेषां॑ य॒क्ष्मा॑णां॒ जन्म॑
वेद॑ नैन॒मे॒ते॒ यक्ष्मा॑वि॒न्दन्ति॑ स ए॒ते ए॒व न॑म॒स्य॒न्नु॒पा॒धा॒वत्॑ ते
अ॒ब्रू॒तां व॑रं वृ॒णा॒व॒हा आ॒वं दे॒वानां॑ भा॒ग॒धे अ॒सा॒वा - [] 37

2.5.6.5 - Padam

ते इति॑ । ए॒न॒म् । अ॒भि॒ । स॒मि॒ति॑ । अ॒न॒ह्ये॒ताम् । तम् । य॒क्ष्मः॑ ।
आ॒र्च्छ॒त् । रा॒जा॒न॒म् । य॒क्ष्मः॑ । आ॒र॒त् । इति॑ । तत् । रा॒ज॒य॒क्ष्म॑स्येति॑
रा॒ज - य॒क्ष्म॑स्य॒ । जन्म॑ । यत् । पा॒पी॒या॒न् । अ॒भ॒वत्॑ । तत् ।
पा॒प॒य॒क्ष्म॑स्येति॑ पा॒प - य॒क्ष्म॑स्य॒ । यत् । जा॒या॒भ्या॑म् । अ॒वि॒न्दत्॑ ।
तत् । जा॒ये॒न्य॑स्य॒ । यः । ए॒वम् । ए॒तेषा॑म् । य॒क्ष्मा॑णा॒म् । जन्म॑ ।
वेद॑ । न । ए॒न॒म् । ए॒ते । य॒क्ष्माः॑ । वि॒न्दन्ति॑ । सः । ए॒ते इति॑ । ए॒व ।
न॒म॒स्य॒न् । उ॒पे॒ति॑ । अ॒धा॒वत्॑ । ते इति॑ । अ॒ब्रू॒ताम् । व॑रम् ।
वृ॒णा॒व॒है । आ॒वम् । दे॒वाना॑म् । भा॒ग॒धे इति॑ भा॒ग - धे॑ ।

अ॒सा॒व । 37 (50)

2.5.6.6

-वदधि देवा इज्यान्ता इति तस्मात् सदृशीनां रात्रीणाममावास्यायां
च पौर्णमास्यां च देवा इज्यन्त एते हि देवानां भागधे भागधा अस्मै
मनुष्या भवन्ति य एवं वेद भूतानि क्षुधमघ्नन्त् सद्यो मनुष्या
अर्धमासे देवा मासि पितरः संवत्सरे वनस्पतय-स्तस्मा-दहरह-
मनुष्या अशनमिच्छन्ते ऽर्धमासे देवा इज्यन्ते मासि पितृभ्यः क्रियते
संवत्सरे वनस्पतयः फलं () गृह्णन्ति य एवं वेद हन्ति क्षुधं
भ्रातृव्यं । 38

2.5.6.6 - Padam

आवत् । अधीति । देवाः । इज्यान्तै । इति । तस्मात् । सदृशीनाम् ।
रात्रीणाम् । अमावास्यायामित्यमा - वास्यायाम् । च ।
पौर्णमास्यामिति पौर्ण-मास्याम् । च । देवाः । इज्यन्ते । एते इति ।
हि । देवानाम् । भागधे इति भाग - धे । भागधा इति भाग - धाः ।
अस्मै । मनुष्याः । भवन्ति । यः । एवम् । वेद । भूतानि । क्षुधम् ।
अघ्नन् । सद्यः । मनुष्याः । अर्धमास इत्यर्ध - मासे ।
देवाः । मासि । पितरः । संवत्सर इति सं - वत्सरे ।

वनस्पतयः । तस्मात् । अहरहरित्यहः – अहः । मनुष्याः ।
 अशनम् । इच्छन्ते । अर्धमास इत्यर्ध – मासे । देवाः । इज्यन्ते ।
 मासि । पितृभ्य इति पितृ – भ्यः । क्रियते । सँवथ्सर इति
 सं – वथ्सरे । वनस्पतयः । फलम् () । गृह्णन्ति ।
 यः । एवम् । वेद । हन्ति । क्षुधम् । भ्रातृव्यम् । 38 (57)

(पश्यति – ताभ्या – मह – रै – दसाव – फलं
 – सप्त च) (A6)

2.5.7.1

देवा वै नर्चि न यजुष्यश्रयन्त ते सामन्नेवाश्रयन्त हिं करोति
 सामैवाकर्हिं करोतियत्रैव देवा अश्रयन्त तत एवैनान् प्रयुङ्क्ते
 हिं करोति वाच एवैष योगो हिं करोति प्रजा एव तद्-यजमानः
 सृजते त्रिः प्रथमामन्वाह त्रिरुत्तमां यज्ञस्यैव तद्धर्षस – [] 39

2.5.7.1 - Padam

देवाः । वै । न । ऋचि । न । यजुषि । अश्रयन्त । ते । सामन् ।
 एव । अश्रयन्त । हिम् । करोति । साम । एव । अकः । हिम् ।
 करोति । यत्र । एव । देवाः । अश्रयन्त । ततः । एव । एनान् ।

प्रेति॑ । यु॒ङ्क्ते॑ । हि॒म् । क॒रोति॑ । वा॒चः । ए॒व । ए॒षः । यो॒गः ।
हि॒म् । क॒रोति॑ । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । ए॒व । तत् । य॒ज॒मा॒नः ।
सृ॒ज॒ते । त्रिः॑ । प्र॒थ॒मा॒म् । अ॒न्वि॒ति॑ । आ॒ह । त्रिः॑ ।
उ॒त्त॒मा॒मि॒त्यु॒त् – त॒मा॒म् । य॒ज्ञ॒स्य॑ । ए॒व । तत् । ब॒र्॒स॒म् । 39 (50)

2.5.7.2

न॒ह्य॒त्य॒प्र॒स्र॒साय॑ सं॒त॒त॒म॒न्वा॒ह प्रा॒णा॒ना॒म॒न्ना॒द्य॒स्य॑ सं॒त॒त्या॒ अथो॑
र॒क्ष॒सा॒म॒प॒ह॒त्यै॑ रा॒थं॒त॒रीं प्र॒थ॒मा॒म॒न्वा॒ह रा॒थं॒त॒रो वा॒ अ॒यं लो॒क इ॒म॒मे॒व
लो॒क॒म॒भि॒ ज॒य॒ति त्रि॒र्वि॑ गृ॒ह्णा॒ति त्र॒य इ॒मे लो॒का इ॒मा॒ने॒व लो॒का॒न॒भि
ज॒य॒ति बार्॒ह॒ती॒मु॒त्त॒मा–म॒न्वा॒ह बा॒र्ह॒तो वा॒ अ॒सौ लो॒कोऽमु॒मे॒व
लो॒क॒म॒भि॒ ज॒य॒ति प्र॒ वो – [] 40

2.5.7.2 - Padam

न॒ह्य॒ति॑ । अ॒प्र॒स्र॒सा॒ये॒त्य॒प्र – स्र॒सा॒य । सं॒त॒त॒मि॒ति सं – त॒त॒म् ।
अ॒न्वि॒ति॑ । आ॒ह । प्रा॒णा॒ना॒मि॒ति प्र – अ॒ना॒ना॒म् ॥
अ॒न्ना॒द्य॒स्ये॒त्य॒न्न – अ॒द्य॒स्य॑ । सं॒त॒त्या॒ इति॑ सं – त॒त्यै॑ । अथो॑ इति॑ ।
र॒क्ष॒सा॒म् । अ॒प॒ह॒त्या॒ इत्य॑प – ह॒त्यै॑ । रा॒थं॒त॒री॒मि॒ति रा॒थं – त॒री॒म् ।

प्रथ॒माम् । अ॒न्विति॑ । आ॒ह । रा॒थन्त॑र इति॑ रा॒थं-तरः॑ । वै । अ॒यम् ।
लो॒कः । इ॒मम् । ए॒व । लो॒कम् । अ॒भीति॑ । ज॒यति॑ । त्रिः । वी॒ति ।
गृ॒ह्णाति॑ । त्रयः॑ । इ॒मे । लो॒काः । इ॒मान् । ए॒व । लो॒कान् । अ॒भीति॑ ।
ज॒यति॑ । बा॒र्ह॑तीम् । उ॒त्त॒मा॒मित्यु॑त् - त॒माम् । अ॒न्विति॑ । आ॒ह ।
बा॒र्ह॑तः । वै । अ॒सौ । लो॒कः । अ॒मुम् । ए॒व । लो॒कम् । अ॒भीति॑ ।
ज॒यति॑ । प्रे॒ति । वः । 40 (50)

2.5.7.3

वा॒जा इ॒त्यनि॑रुक्तां प्रा॒जाप॑त्यामन्वा॒ह य॒ज्ञो वै प्र॒जाप॑तिर्य॒ज्ञमे॒व
प्र॒जाप॑तिमा र॒भते॑ प्र॒वो वा॒जा इ॒त्यन्वा॑हान्नं वै वा॒जोऽन्न॑मे॒वाव रु॒न्धे
प्र॒वो वा॒जा इ॒त्यान्वा॑ह तस्मा॑त् प्रा॒चीन॑ रे॒तो धी॒यते॑ऽग्न आ या॒हि
वी॒तय॑ इ॒त्याह॑ तस्मा॑त् प्र॒तीचीः॑ प्र॒जा जा॑यन्ते प्र॒वो वा॒जा - [] 41

2.5.7.3 - Padam

वा॒जाः । इति॑ । अ॒नि॒रुक्ता॑मित्यनिः - उ॒क्ताम् । प्रा॒जाप॑त्यामिति॑
प्रा॒जा - प॒त्याम् । अ॒न्विति॑ । आ॒ह । य॒ज्ञः । वै । प्र॒जाप॑तिरिति॑
प्र॒जा - प॒तिः । य॒ज्ञम् । ए॒व । प्र॒जाप॑तिमिति॑ प्र॒जा-प॒तिम् । एति॑ ।
र॒भते॑ । प्रे॒ति । वः । वा॒जाः । इति॑ । अ॒न्विति॑ । आ॒ह । अ॒न्नम् । वै ।

वाजः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । प्रेति । वः । वाजाः । इति ।
 अन्विति । आह । तस्मात् । प्राचीनम् । रेतः । धीयते । अग्ने ।
 एति । याहि । वीतये । इति । आह । तस्मात् । प्रतीचीः ।
 प्रजा इति प्र – जाः । जायन्ते । प्रेति । वः । वाजाः । 41 (50)

2.5.7.4

इत्यन्वाह मासा वै वाजा अर्धमासा अभिद्यवो देवा हविष्मन्तो
 गौर्घृताची यज्ञो देवाञ्जिगाति यजमानः सुम्नयु-रिदमसीदमसीत्येव
 यज्ञस्य प्रियं धामाव रुन्धे यं कामयेत सर्वमायुरियादिति प्र वो वाजा
 इति तस्यानूच्याग्न आ याहि वीतय इति संततमुत्तर-मर्धर्चमा
 लभेत – [] 42

2.5.7.4 - Padam

इति । अन्विति । आह । मासाः । वै । वाजाः । अर्धमासा
 इत्यर्थ – मासाः । अभिद्यव इत्यभि – द्यवः । देवाः । हविष्मन्तः ।
 गौः । घृताची । यज्ञः । देवान् । जिगाति । यजमानः । सुम्नयुरिति
 सुम्न – युः । इदम् । असि । इदम् । असि । इति । एव । यज्ञस्य ।
 प्रियम् । धाम । अवेति । रुन्धे । यम् । कामयेत । सर्वम् । आयुः ।

इ॒यात् । इति॑ । प्रेति॑ । वः॑ । वाजाः॑ । इति॑ । तस्य॑ ।

अ॒नू॒च्ये॒त्यनु॑ – उ॒च्य॑ । अ॒ग्ने॑ । एति॑ । या॒हि॑ । वी॒तये॑ । इति॑ ।

सं॒त॒त॒मि॒ति॒ सं – त॒तम् । उ॒त्तर॑मि॒त्युत् – त॒रम् ।

अ॒र्ध॒र्च॒मि॒त्यर्ध॑ – ऋ॒चम् । एति॑ । ल॒भेत॑ । 42 (50)

2.5.7.5

प्रा॒णे॒नै॒वा॒स्या॒पा॒नं॑ दा॒धार॑ सर्वा॒मायु॑रेति॒ यो वा अ॑र॒न्निः॑ सा॒मि॒धे॒नीनां॑
वे॒दा॒र॒न्ना॒वे॒व॑ भ्रा॒तृ॒व्यं॑ कुरु॒तेऽर्ध॑र्चो॒ सं द॑धा॒त्येष॑ वा अ॒र॒न्निः॑

सा॒मि॒धे॒नीनां॑ य॒ एवं॑ वे॒दा॒र॒न्ना॒वे॒व॑ भ्रा॒तृ॒व्यं॑ कुरु॒त ऋ॒षेर्ऋ॒षेर्वा॑ ए॒ता
नि॒र्मि॒ता॑ यथ् सा॒मि॒धे॒न्य॒स्ता॑ यद॒सं यु॒क्ताः॑ स्युः प्र॒जया॑ प॒शुभि॑

र्य॒ज॒मा॒नस्य॑ वि ति॒ष्ठेर॒न्नर्ध॑र्चो॒ सं द॑धा॒ति सं () यु॒न॒क्त्ये॒वैना॒स्ता
अ॒स्मै स॑यु॒क्ता॑ अ॒वरु॑द्धाः सर्वा॒माशि॑षं दु॒हे । 43

2.5.7.5 - Padam

प्रा॒णे॒ने॒ति॑ प्र – अ॒ने॒न॑ । ए॒व । अ॒स्य॑ । अ॒पा॒न॒मि॒त्यप॑ – अ॒नम् ।

दा॒धार॑ । सर्व॑म् । आ॒युः॑ । एति॑ । यः॑ । वै । अ॒र॒न्निम् ।

सा॒मि॒धे॒नीना॑मि॒ति॒ सां – इ॒धे॒नीना॑म् । वे॒द । अ॒र॒न्नौ । ए॒व ।

भ्रा॒तृ॒व्यम् । कुरु॑ते । अ॒र्ध॒र्चा॒वि॒त्यर्ध॑ – ऋ॒चौ । स॒मि॒ति॑ ।

दधाति । एषः । वै । अरन्निः । सामिधेनीनामिति सां – इधेनीनाम् ।
यः । एवम् । वेद । अरन्नौ । एव । भ्रातृव्यम् । कुरुते ।
ऋषेर् ऋषेरित्यृषेः – ऋषेः । वै । एताः । निर्मिता इति निः-मिताः ।
यत् । सामिधेन्य इति सां – इधेन्यः । ताः । यत् । असंयुक्ता
इत्यसं – युक्ताः । स्युः । प्रजयेति प्र – जया ।
पशुभिरिति पशु – भिः । यजमानस्य । वीति । तिष्ठेरन् ।
अर्धर्चावित्यर्ध – ऋचौ । समिति । दधाति । समिति () । युनक्ति ।
एव । एनाः । ताः । अस्मै । संयुक्ता इति सं – युक्ताः । अवरुद्धा
इत्यव – रुद्धाः । सर्वाम् । आशिषमित्या – शिषम् ।
दुहे । 43 (60) (बर्स – वौ – जायन्ते प्रवो वाजा – लभेत –
दधाति सं – दश च) (A7)

2.5.8.1

अयज्ञो वा एष योऽसामाऽग्न आ याहि वीतय इत्याह रथंतरस्यैष
वर्णस्तं त्वा समिद्धिरङ्गिर इत्याह वामदेव्यस्यैष वर्णो बृहदग्ने
सुवीर्यमित्याह बृहत एष वर्णो यदेतं तृचमन्वाह यज्ञमेव तथ्

सामन्वन्तं करोत्यग्निरमुष्मिन् लोके आसीदादित्योऽस्मिन् ताविमौ
लोकावशान्ता – [] 44

2.5.8.1 - Padam

अयज्ञः । वै । एषः । यः । असामा । अग्ने । एति । याहि । वीतये ।
इति । आह । रथन्तरस्येति रथं-तरस्य । एषः । वर्णः । तम् । त्वा ।
समिद्धिरिति समित् - भिः । अङ्गिरः । इति । आह ।
वामदेव्यस्येति वाम - देव्यस्य । एषः । वर्णः । बृहत् । अग्ने ।
सुवीर्यमिति सु - वीर्यम् । इति । आह । बृहतः । एषः । वर्णः ।
यत् । एतम् । तृचम् । अन्वाहेत्यनु - आह । यज्ञम् । एव । तत् ।
सामन्वन्तमिति सामन् - वन्तम् । करोति । अग्निः । अमुष्मिन् ।
लोके । आसीत् । आदित्यः । अस्मिन् । तौ । इमौ । लोकौ ।
अशान्तौ । 44 (50)

2.5.8.2

वास्तां ते देवा अब्रुवन्नेतेमौ वि पर्यूहामेत्यग्न आ याहि वीतय
इत्यस्मिन् लोकेऽग्निमदधु बृहदग्ने सुवीर्यमित्यमुष्मिन्
लोके आदित्यं ततो वा इमौ लोकावशाम्यतां यदेवमन्वाहानयो

लो॒कयोः॑ शान्त्यै॑ शा॒म्यतोऽस्मा॑ इ॒मौ लो॒कौ य ए॒वं वे॒द पञ्च॑दश
सा॒मिधे॑नीर॒न्वाह॑ पञ्च॑दश – [] 45

2.5.8.2 - Padam

आ॒स्ताम् । ते । दे॒वाः । अ॒ब्रु॒वन् । ए॒ति । इ॒त । इ॒मौ । वि । प॒रीति॑ ।
ऊ॒हाम॑ । इ॒ति॑ । अ॒ग्ने॑ । ए॒ति॑ । या॒हि । वी॒तये॑ । इ॒ति॑ । अ॒स्मिन् ।
लो॒के । अ॒ग्नि॑म् । अ॒दधुः॑ । बृ॒हत् । अ॒ग्ने । सु॒वीर्य॑मि॒ति॑
सु – वी॒र्य॑म् । इ॒ति॑ । अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के । आ॒दि॒त्यम् । ततः॑ । वै ।
इ॒मौ । लो॒कौ । अ॒शा॒म्यता॑म् । यत् । ए॒वम् । अ॒न्वाहे॑त्यनु – आ॒ह ।
अ॒नयोः॑ । लो॒कयोः॑ । शान्त्यै॑ । शा॒म्यतः॑ । अ॒स्मै । इ॒मौ । लो॒कौ ।
यः । ए॒वम् । वे॒द । पञ्च॑दशेति॑ पञ्च – दश ।
सा॒मिधे॑नीरि॒ति॑ सां – इ॒धेनीः॑ । अ॒न्विति॑ । आ॒ह ।
पञ्च॑दशेति॑ पञ्च – दश । 45 (50)

2.5.8.3

वा अ॒र्धमा॑सस्य रा॒त्रयोऽर्ध॑मा॒सशः॑ सँव॒त्सर॑ आ॒प्यते॑ ता॒सां त्री॑णि च
श॒तानि॑ ष॒ष्टिश्चा॑क्षराणि ताव॒तीः सँव॒त्सर॑स्य रा॒त्रयोऽक्ष॑रश ए॒व
सँव॒त्सर॑मा॒प्नोति॑ नृ॒मेध॑श्च प॒रुच्छे॑पश्च ब्र॒ह्मवा॑द्यमवदेता॒मस्मिन्

दारा॑वा॒र्द्रे॑ऽग्निं॑ जन॒याव॑ यत॒रो नौ॑ ब्र॒ह्मी॑या॒निति॑ नृ॒मेधो॑ऽभ्य॒वद॑त् स
धू॒मम॑जन॒यत् परु॑च्छे॒पो ऽभ्य॑वदत् सोऽग्नि॑म॒जन॒यदृष॑
इत्य॑ब्रवी॒द्-[] 46

2.5.8.3 - Padam

वै । अ॒र्धमा॑सस्ये॒त्यर्ध॑ – मा॒सस्य॑ । रा॒त्रयः॑ । अ॒र्धमा॑सश
इत्य॑र्धमा॒स – शः॑ । सँ॒वथ्स॑र इति॑ सं – व॒थ्सरः॑ । आ॒प्यते॑ ।
ता॒साम् । त्री॑णि । च । श॒तानि॑ । ष॒ष्टिः । च । अ॒क्षरा॑णि । ता॒वतीः॑ ।
सँ॒वथ्स॑रस्येति॑ सं – व॒थ्सर॑स्य । रा॒त्रयः॑ । अ॒क्षर॑श इत्य॑क्षर-शः ।
ए॒व । सँ॒वथ्स॑रमि॒ति सं – व॒थ्सर॑म् । आ॒प्नो॑ति ।
नृ॒मेध॑ इति॑ नृ – मे॒धः । च । परु॑च्छे॒पः । च । ब्र॒ह्मवा॑द्यमि॒ति
ब्र॒ह्म – वा॑द्यम् । अ॒वदे॑ताम् । अ॒स्मिन् । दा॒रौ । आ॒र्द्रे । अ॒ग्निम् ।
ज॒नया॑व । य॒तरः॑ । नौ॑ । ब्र॒ह्मी॑याम् । इति॑ । नृ॒मेध॑ इति॑ नृ – मे॒धः ।
अ॒भीति॑ । अ॒वद॑त् । सः । धू॒मम् । अ॒जन॑यत् । परु॑च्छे॒पः ।
अ॒भीति॑ । अ॒वद॑त् । सः । अ॒ग्निम् । अ॒जन॑यत् । ऋ॒षे । इति॑ ।
अ॒ब्रवी॑त् । 46 (50)

2.5.8.4

यथ् समावद्विद्व कथा त्वमग्निमजीजनो नाहमिति सामिधेनीनामेवाहं
वर्णं वेदेत्यब्रवीद्यद् घृतवत् पदमनूच्यते स आसां वर्णस्तं त्वा
समिद्धिरङ्गिर इत्याह सामिधेनीष्वेव तज्ज्योति र्जनयति स्त्रियस्तेन
यद्दृचः स्त्रियस्तेन यद्-गायत्रियः स्त्रियस्तेन यथ् सामिधेन्यो
वृषण्वती-मन्वाह - [] 47

2.5.8.4 - Padam

यथ् । समावत् । विद्व । कथा । त्वम् । अग्निम् । अजीजनः । न ।
अहम् । इति । सामिधेनीनामिति सां - इधेनीनाम् । एव । अहम् ।
वर्णम् । वेद । इति । अब्रवीत् । यत् । घृतवदिति घृत-वत् । पदम् ।
अनूच्यत इत्यनु - उच्यते । सः । आसाम् । वर्णः । तम् । त्वा ।
समिद्धिरिति समित् - भिः । अङ्गिरः । इति । आह ।
सामिधेनीष्विति सां - इधेनीषु । एव । तत् । ज्योतिः । जनयति ।
स्त्रियः । तेन । यत् । ऋचः । स्त्रियः । तेन । यत् । गायत्रियः ।
स्त्रियः । तेन । यत् । सामिधेन्य इति सां - इधेन्यः ।
वृषण्वतीमिति वृषण् - वतीम् । अन्विति । आह । 47 (50)

2.5.8.5

तेन पु॒ऽस्वती॑स्तेन॒ सेन्द्रा॑स्तेन॒ मिथु॑ना॒ अग्नि॑र्दे॒वानां॑॑ दू॒त आसी॑दु॒शना॑ ।
 का॒व्योऽसुरा॑णां॒ तौ प्र॒जाप॑तिं॒ प्रश्न॑मै॒तां स॑ प्र॒जाप॑तिरग्निं॒ दू॒तं
 वृ॒णीम॑ह॒ इत्य॑भि॒ पर्या॑वर्तत॒ ततो॑ दे॒वा अ॑भवन्॒ परा॑ऽसुरा॒ यस्यै॑वं
 वि॒दुषो॑ऽग्निं॒ दू॒तं वृ॒णीम॑ह॒ इत्य॑न्वाह॒ भव॑त्यात्मना॒ परा॑ऽस्य॒ भ्रातृ॑व्यो
 भव॑त्यध्वर॒वती॑मन्वाह॒ भ्रातृ॑व्यमे॒वैतया॑ – [] 48

2.5.8.5 - Padam

तेन॑ । पु॒ऽस्वतीः॑ । तेन॑ । सेन्द्रा॑ इति॒ स – इन्द्राः॑ । तेन॑ । मिथु॑नाः ।
 अग्निः॑ । दे॒वानाम्॑ । दू॒तः । आसीत्॑ । उ॒शना॑ । का॒व्यः ।
 अ॒सुरा॑णाम् । तौ । प्र॒जाप॑तिमिति॒ प्रजा॑ – प॒तिम् । प्र॒श्नम् । ऐ॒ताम् ।
 सः । प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्रजा॑ – प॒तिः । अ॒ग्निम् । दू॒तम् । वृ॒णीम॑हे ।
 इति॑ । अ॒भीति॑ । पर्या॑वर्ततेति॒ परि॑ – आ॒वर्त॑त । ततः॑ । दे॒वाः ।
 अ॒भवन् । परेति॑ । अ॒सुराः॑ । यस्य॑ । ए॒वम् । वि॒दुषः॑ । अ॒ग्निम् ।
 दू॒तम् । वृ॒णीम॑हे । इति॑ । अ॒न्वाहे॑त्यनु – आह॑ । भव॑ति । आ॒त्मना॑ ।
 परेति॑ । अ॒स्य । भ्रातृ॑व्यः । भव॑ति । अ॒ध्वर॑वतीमित्यध्वर – व॒तीम् ।
 अ॒न्वति॑ । आह॑ । भ्रातृ॑व्यम् । ए॒व । ए॒तया॑ । 48 (50)

2.5.8.6

ध्वरति शोचिष्केशस्तमीमह इत्याह पवित्रमेवैतद्-यजमानमेवैतया
पवयति समिद्धो अग्न आहुतेत्याह परिधिमेवैतं परि दधात्यस्कन्दाय
यदत् ऊर्ध्वमभ्यादध्याद्यथा बहिः परिधि स्कन्दति तादृगेव तत् त्रयो
वा अग्नयो हव्यवाहनो देवानां कव्यवाहनः पितृणां सहरक्षा
असुराणां त एतर्ह्या शंसन्ते मां वरिष्यते मा - [] 49

2.5.8.6 - Padam

ध्वरति । शोचिष्केश इति शोचिः - केशः । तम् । ईमहे । इति ।
आह । पवित्रम् । एव । एतत् । यजमानम् । एव । एतया । पवयति ।
समिद्ध इति सं - इद्धः । अग्ने । आहुतेत्या - हुत । इति । आह ।
परिधिमिति परि - धिम् । एव । एतम् । परीति । दधाति ।
अस्कन्दाय । यत् । अतः । ऊर्ध्वम् ।
अभ्यादध्यादित्यभि - आदध्यात् । यथा । बहिः परिधीति
बहिः - परिधि । स्कन्दति । तादृक् । एव । तत् । त्रयः । वै ।
अग्नयः । हव्यवाहन इति हव्य - वाहनः । देवानाम् । कव्यवाहन
इति कव्य - वाहनः । पितृणाम् । सहरक्षा इति सह - रक्षाः ।

अ॒सुरा॑णाम् । ते । ए॒तर्हि॑ । ए॒ति॑ । श॒ञ्सन्ते॑ । माम् । व॒रिष्य॑ते ।

माम् । 49 (50)

2.5.8.7

–मि॒ति॑ वृ॒णीध्व॑ ह॒व्यवा॑हनमि॒त्याह॑ य ए॒व दे॒वानां॑ तं वृ॒णीत॑
आ॒र्षेयं॑ वृ॒णीते॑ ब॒न्धोरे॑व नै॒त्यथो॑ सं॒तत्यै॑ प॒रस्ता॑दर्वा॒चो वृ॒णीते॑
तस्मा॑त् प॒रस्ता॑दर्वा॒ञ्चो म॒नुष्या॑न् पि॒तरोऽनु॑ प्र पि॒पते॑ । 50

2.5.8.7 - Padam

इति॑ । वृ॒णीध्व॑म् । ह॒व्यवा॑हनमि॒ति ह॒व्य – वा॑हनम् । इति॑ । आ॒ह ।
यः । ए॒व । दे॒वानाम्॑ । तम् । वृ॒णीते॑ । आ॒र्षेय॑म् । वृ॒णीते॑ । ब॒न्धोः॑ ।
ए॒व । न । ए॒ति॑ । अ॒थो इति॑ । सं॒तत्या॑ इति॑ सं – त॒त्यै॑ । प॒रस्ता॑त् ।
अ॒र्वाचः॑ । वृ॒णीते॑ । तस्मा॑त् । प॒रस्ता॑त् । अ॒र्वाञ्चः॑ । म॒नुष्या॑न् ।
पि॒तरः॑ । अ॒नु॑ । प्रेति॑ । पि॒पते॑ । 50 (29)

(अ॒शा॒न्ता – वा॒ह पञ्च॑द॒शा – ब्र॒वी – द॒न्वा॒है – तया॑ – व॒रिष्य॑ते
मा – मे॒कान्ना॑त्रि॒ञ्शच्च॑) (A8)

2.5.9.1

अग्ने॑ महा॑ असीत्या॑ह॒ महान्॑ ह्येष॑ यदग्नि॑ ब्रा॒ह्मणे॑त्याह॒ ब्राह्म॑णो ह्येष॑
भार॑तेत्याहैष॑ हि दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्यं॑ भरति॑ दे॒वेद्ध॑ इत्याह॑ दे॒वा ह्येत॑मैन्ध॒त
मन्वि॑द्ध इत्याह॑ मनु॒र्ह्येत॑मुत्तरो॑ दे॒वेभ्य॑ ऐन्ध॒र्षिष्टु॑त इत्याह॑र्षयो॑
ह्येत॑मस्तुवन् वि॒प्रानु॑मदित इत्याह॑ – [] 51

2.5.9.1 - Padam

अग्ने॑ । महा॑न् । अ॒सि॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । महा॑न् । हि॒ । ए॒षः॑ । यत् ।
अ॒ग्निः॑ । ब्रा॒ह्म॒ण॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । ब्रा॒ह्म॒णः॑ । हि॒ । ए॒षः॑ । भा॒र॒त॑ ।
इति॑ । आ॒ह॒ । ए॒षः॑ । हि॒ । दे॒वेभ्यः॑ । ह॒व्य॑म् । भरति॑ । दे॒वेद्ध॑ इति॑
दे॒व – इ॒द्धः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । दे॒वाः॑ । हि॒ । ए॒त॑म् । ऐन्ध॒त॑ ।
मन्वि॑द्ध इति॑ मनु॒ – इ॒द्धः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । मनुः॑ । हि॒ । ए॒त॑म् ।
उत्त॑र इत्युत् – त॒रः॑ । दे॒वेभ्यः॑ । ऐन्ध॑ । ऋषि॑ष्टुत इत्यृषि॑ – स्तु॒तः॑ ।
इति॑ । आ॒ह॒ । ऋष॑यः । हि॒ । ए॒त॑म् । अस्तु॑वन् ।
वि॒प्रानु॑मदित इति॑ वि॒प्र – अ॒नु॒म॒दि॒तः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । 51 (50)

2.5.9.2

वि॒प्रा॒ ह्ये॒ते॒ यच्छु॑श्रु॒वा॒सः॑ क॒वि॒श॒स्त॒ इत्या॑ह॒ क॒वयो॑ ह्ये॒ते
यच्छु॑श्रु॒वा॒सो॒ ब्रह्म॑सञ्शित॒ इत्या॑ह॒ ब्रह्म॑सञ्शितो॒ ह्येष॑ घृ॒ताह॑वन
इत्या॑ह॒ घृ॒ताहु॑तिर्ह्यस्य॒ प्रि॒यत॑मा॒ प्र॒णीर्य॑ज्ञानामित्या॑ह॒ प्र॒णीर्ह्येष॑ य॒ज्ञाना॑
रथी॑रध्व॒राणा॑मित्या॒हैष॑ हि॒ दे॒वरथो॑ऽतूर्तो॒ होते॑त्या॒ह न॒ ह्येतं॑

कश्चन – [] 52

2.5.9.2 - Padam

वि॒प्राः॑ । हि॒ । ए॒ते॒ । यत् । शु॒श्रु॒वा॒सः॑ । क॒वि॒श॒स्त॒ इति॑
क॒वि॒ – श॒स्तः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । क॒वयः॑ । हि॒ । ए॒ते॒ । यत् ।
शु॒श्रु॒वा॒सः॑ । ब्रह्म॑सञ्शित॒ इति॑ ब्रह्म॑ – सञ्शितः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ ।
ब्रह्म॑सञ्शित॒ इति॑ ब्रह्म॑ – सञ्शितः॑ । हि॒ । ए॒षः॑ । घृ॒ताह॑वन॒ इति॑
घृ॒त – आ॒ह॒वनः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । घृ॒ताहु॑तिरिति॑ घृ॒त – आ॒हु॒तिः॑ ।
हि॒ । अ॒स्य॑ । प्रि॒यत॑मेति॒ प्रि॒य – त॑मा । प्र॒णीरि॑ति॒ प्र – नीः॑ ।
य॒ज्ञाना॑म् । इति॑ । आ॒ह॒ । प्र॒णीरि॑ति॒ प्र – नीः॑ । हि॒ । ए॒षः॑ । य॒ज्ञाना॑म् ।
रथीः॑ । अ॒ध्व॒राणा॑म् । इति॑ । आ॒ह॒ । ए॒षः॑ । हि॒ ।
दे॒वरथ॑ इति॑ दे॒व – रथः॑ । अ॒तूर्तः॑ । हो॒ता॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । न॒ । हि॒ ।

ए॒तम् । कः । च॒न । 52 (50)

2.5.9.3

तर॑ति तू॒र्णि॑ ह॒व्यवा॑डित्याह॑ सर्व॑ ह्येष॑ तर॒त्यास्पा॑त्रं
जु॒हूर्दे॑वानामित्याह॑ जु॒हूर्ह्येष॑ दे॒वानां॑ च॒मसो॑ दे॒वपान॑ इत्याह॑ च॒मसो॑ ह्येष॑
दे॒वपानो॑ऽरा॒ इवा॑ग्ने॒ नेमि॑र्दे॒वास्त्वं॑ परि॒भूर॑सीत्याह॑ दे॒वान् ह्येष॑
परि॑भूर्यद्-ब्रू॒यादा॑ वह॒ देवान्॑ दे॒वय॑ते॒ यज॑मानायेति॒
भ्रातृ॑व्यमस्मै- [] 53

2.5.9.3 - Padam

तर॑ति । तू॒र्णिः॑ । ह॒व्यवा॑डिति॒ हव्य॑ - वाट् । इति॑ । आ॒ह॑ । सर्व॑म् ।
हि । ए॒षः॑ । तर॑ति । आ॒स्पा॒त्रम्॑ । जु॒हूः॑ । दे॒वाना॑म् । इति॑ । आ॒ह॑ ।
जु॒हूः॑ । हि । ए॒षः॑ । दे॒वाना॑म् । च॒मसः॑ । दे॒वपान॑ इति॑ दे॒व - पानः॑ ।
इति॑ । आ॒ह॑ । च॒मसः॑ । हि । ए॒षः॑ । दे॒वपान॑ इति॑ दे॒व - पानः॑ ।
अ॒रान् । इ॒व । अ॒ग्ने । ने॒मिः॑ । दे॒वान् । त्वम् । परि॑भूरिति॒ परि-भूः॑ ।
अ॒सि । इति॑ । आ॒ह॑ । दे॒वान् । हि । ए॒षः॑ । परि॑भूरिति॒ परि - भूः॑ ।
यत् । ब्रू॒यात् । एति॑ । वह॑ । दे॒वान् । दे॒वय॑त इति॑ दे॒व - य॑ते ।
यज॑मानाय । इति॑ । भ्रातृ॑व्यम् । अ॒स्मै । 53 (50)

2.5.9.4

जनयेदा वह देवान् यजमानायेत्याह यजमानमेवैतेन
वर्धयत्यग्निमग्ने आ वह सोममा वहेत्याह देवता एव तद्-
यथापूर्वमुप ह्वयत आ चाग्ने देवान् वह सुयजा च यज जातवेद
इत्याहाग्निमेव तथ् स७ श्यति सौऽस्य स७शितो देवेभ्यो हव्यं
वहत्यग्नि होते - [] 54

2.5.9.4 - Padam

जनयेत् । एति । वह । देवान् । यजमानाय । इति । आह ।
यजमानम् । एव । एतेन । वर्धयति । अग्निम् । अग्ने । एति । वह ।
सोमम् । एति । वह । इति । आह । देवताः । एव । तत् ।
यथापूर्वमिति यथा - पूर्वम् । उपेति । ह्वयते । एति । च । अग्ने ।
देवान् । वह । सुयजेति सु - यजा । च । यज । जातवेद इति
जात-वेदः । इति । आह । अग्निम् । एव । तत् । समिति । श्यति ।
सः । अस्य । स७शित इति सं - शितः । देवेभ्यः । हव्यम् ।
वहति । अग्निः । होता । 54 (50)

2.5.9.5

–त्याहाग्निर्वै देवानां॑ होता॑ य ए॒व दे॒वानां॑ होता॑ तं वृ॑णी॒तेस्मो
व॒यमित्याहाऽऽत्मान॑मे॒व स॒त्त्वं ग॑मयति साधु॑ ते यज॑मान
दे॒वतेत्याहाऽऽशि॑षमे॒वैता॑मा शा॒स्ते यद्ब्रू॑याद्–योऽग्नि॑ होता॑रम॒वृथा॑
इत्यग्नि॑नो॒भय॑तो यज॑मानं॒ परि॑ गृह्णी॒यात् प्र॒मायु॑कः स्याद्–
यज॑मानदे॒वत्या॑ वै जु॒हूर्भ्रा॑तृव्य दे॒वत्यो॑पभृद् – [] 55

2.5.9.5 - Padam

इति॑ । आ॒ह । अ॒ग्निः । वै । दे॒वाना॑म् । होता॑ । यः । ए॒व ।
दे॒वाना॑म् । होता॑ । तम् । वृ॒णी॒ते । स्मः । व॒यम् । इति॑ । आ॒ह ।
आ॒त्मान॑म् । ए॒व । स॒त्त्वमि॑ति सत् – त्वम् । ग॒मय॑ति । सा॒धु । ते ।
यज॑मान । दे॒वता॑ । इति॑ । आ॒ह । आ॒शि॒षमि॑त्या – शि॒षम् । ए॒व ।
ए॒ताम् । एति॑ । शा॒स्ते । यत् । ब्रू॑यात् । यः । अ॒ग्निम् । होता॑रम् ।
अ॒वृथाः । इति॑ । अ॒ग्निना॑ । उ॒भय॑तः । यज॑मानम् । प॒रीति॑ ।
गृह्णी॒यात् । प्र॒मायु॑क इति॑ प्र – मा॒यु॒कः । स्या॑त् ।
यज॑मानदे॒वत्ये॑ति यज॑मान – दे॒वत्या॑ । वै । जु॒हूः ।

भ्रातृव्यदेवत्येति भ्रातृव्य - देवत्या । उपभृदित्युप - भृत् । 55 (50)

2.5.9.6

यद्-द्वे इव ब्रूयाद् भ्रातृव्यमस्मै जनयेद् घृतवतीमध्वर्यो
सुचमाऽस्यस्वेत्याह यजमान मेवैतेन वर्धयति देवायुवमित्याह देवान्
ह्येषाऽवति विश्वारामित्याह विश्वः ह्येषाऽवतीडामहै देवाः
ईडेन्यान्नमस्याम नमस्यान् यजाम यज्ञियानित्याहमनुष्या वा ईडेन्याः
पितरो नमस्या देवा यज्ञिया देवता एव () तद्-यथाभागं
यजति । 56

2.5.9.6 - Padam

यत् । द्वे इति । इव । ब्रूयात् । भ्रातृव्यम् । अस्मै । जनयेत् ।
घृतवतीमिति घृत - वतीम् । अध्वर्यो इति । सुचम् । एति ।
अस्यस्व । इति । आह । यजमानम् । एव । एतेन । वर्धयति ।
देवायुवमिति देव - युवम् । इति । आह । देवान् । हि । एषा ।
अवति । विश्वारामिति विश्व-वाराम् । इति । आह । विश्वम् । हि ।
एषा । अवति । ईडामहै । देवान् । ईडेन्यान् । नमस्याम । नमस्यान् ।
यजाम । यज्ञियान् । इति । आह । मनुष्याः । वै । ईडेन्याः ।

पित॑रः । न॒म॒स्य॑ः । दे॒वाः । य॒ज्ञि॒याः । दे॒वताः॑ । ए॒व () । तत् ।

यथा॑भा॒गमि॑ति यथा – भा॒गम् । य॒जति॑ । 56 (53)

(वि॒प्रा॒नु॒मदि॑त इ॒त्याह॑ – च॒ना – ऽस्मै॑ – हो॒ता – प॒भृद् –

दे॒वता॑ ए॒व – त्री॑णि॒ च) (A9)

2.5.10.1

त्री॑ऽस्तृ॒चान॑नु ब्रू॒याद्-रा॒ज॒न्य॑स्य त्रयो॒ वा अ॒न्ये॑ रा॒ज॒न्या॑त् पु॒रु॒षा
ब्रा॒ह्म॒णो वै॒श्यः॑ शू॒द्र॒स्ता॒ने॒वास्मा॑ अनु॒कान्॑ करोति पञ्च॑द॒शानु॑ ब्रू॒याद्-
रा॒ज॒न्य॑स्य पञ्च॑द॒शो वै रा॒ज॒न्यः॑ स्व ए॒वैन॑ऽस्तो॒मे प्र॑तिष्ठापयति
त्रि॒ष्टु॒भा परि॑ द॒ध्यादि॑न्द्रि॒यं वै त्रि॒ष्टु॒गिन्द्रि॒यका॑मः ख॒लु वै रा॒ज॒न्यो॑ य॒जते
त्रि॒ष्टु॒भैवा॑स्मा इन्द्रि॒यं परि॑ गृह्णाति यदि॑ का॒मये॑त-[] 57

2.5.10.1 - Padam

त्रीन् । तृ॒चान् । अ॒न्विति॑ । ब्रू॒यात् । रा॒ज॒न्य॑स्य । त्रयः॑ । वै । अ॒न्ये ।
रा॒ज॒न्या॑त् । पु॒रु॒षाः । ब्रा॒ह्म॒णः । वै॒श्यः । शू॒द्रः । तान् । ए॒व ।
अ॒स्मै । अनु॑का॒नित्य॑नु – कान् । करोति॑ । पञ्च॑द॒शेति॑
पञ्च॑ – द॒श । अ॒न्विति॑ । ब्रू॒यात् । रा॒ज॒न्य॑स्य । पञ्च॑द॒श इति॑
पञ्च॑-द॒शः । वै । रा॒ज॒न्यः॑ । स्वे । ए॒व । ए॒नम् । स्तो॒मै । प्र॑तीति॑ ।

स्था॒पय॑ति । त्रि॒ष्टुभा॑ । परि॑ति । द॒ध्यात् । इन्द्रि॑यम् । वै । त्रि॒ष्टुक् ।
 इन्द्रि॑यकाम॒ इतीन्द्रि॑य – कामः॑ । ख॒लु । वै । राज॑न्यः । यज॑ते ।
 त्रि॒ष्टुभा॑ । ए॒व । अ॒स्मै । इन्द्रि॑यम् । परि॑ति । गृ॒ह्णाति॑ । यदि॑ ।
 काम॑येत । 57 (50)

2.5.10.2

ब्र॒ह्मव॑र्चसमस्त्विति॑ गाय॒त्रिया॑ परि॑ द॒ध्याद्-ब्र॒ह्मव॑र्चसं॒ वै गाय॑त्री
 ब्र॒ह्मव॑र्चसमे॒व भ॑वति स॒प्तद॑शानु॒ ब्रूयाद्-वैश्य॑स्य स॒प्तद॑शो॒ वै
 वैश्यः॑ स्व॒ ए॒वैन॑ स्तो॒मे प्रति॑ ष्ठापयति॒ जग॑त्या परि॑ द॒ध्याज्जा॑गता॒ वै
 प॒शवः॑ प॒शुकामः॑ ख॒लु वै वैश्यो॑ यज॑ते जग॒त्यैवा॑स्मै प॒शून् परि॑
 गृ॒ह्णात्ये॑ क॒वि॑ श॒तिम॑नु॒ ब्रूयात्॑ प्रति॒ष्ठाका॑मस्यै॒ कवि॑ शः॒ स्तोमा॑नां
 प्रति॑ष्ठा प्रति॒ष्ठित्यै॑ – [] 58

2.5.10.2 - Padam

ब्र॒ह्मव॑र्चसमिति॑ ब्र॒ह्म-व॑र्चसम् । अ॒स्तु । इति॑ । गाय॒त्रिया॑ । परि॑ति ।
 द॒ध्यात् । ब्र॒ह्मव॑र्चसमिति॑ ब्र॒ह्म – व॑र्चसम् । वै । गाय॒त्री ।
 ब्र॒ह्मव॑र्चसमिति॑ ब्र॒ह्म – व॑र्चसम् । ए॒व । भ॑वति ।

सप्तदशेति सप्त – दश । अन्विति । ब्रूयात् । वैश्यस्य ।
सप्तदश इति सप्त – दशः । वै । वैश्यः । स्वे । एव । एनम् ।
स्तोमे॑ । प्रतीति॑ । स्थापयति॑ । जगत्या॑ । परीति॑ । दध्यात् । जागताः ।
वै । पशवः॑ । पशुकाम॑ इति पशु – कामः । खलु॑ । वै । वैश्यः ।
यजते॑ । जगत्या॑ । एव । अस्मै॑ । पशून् । परीति॑ । गृह्णाति॑ ।
एकविंशतिमित्येक – विंशतिम् । अन्विति॑ । ब्रूयात् ।
प्रतिष्ठाकामस्येति॑ प्रतिष्ठा – कामस्य॑ । एकविंश इत्येक-विंशः ।
स्तोमानाम् । प्रतिष्ठेति॑ प्रति – स्था ।
प्रतिष्ठित्या॑ इति प्रति – स्थित्यै॑ । 58 (50)

2.5.10.3

चतुर्विंशतिमनु॑ ब्रूयाद्-ब्रह्मवर्चस-कामस्य॑ चतुर्विंशत्यक्षरा
गायत्री॑ गायत्री॑ ब्रह्मवर्चसं॑ गायत्रियैवास्मै॑ ब्रह्मवर्चसमव॑ रुन्धे
त्रिंशतमनु॑ ब्रूयादन्नकामस्य॑ त्रिंशदक्षरा॑ विराडन्नं॑ विराड्
विराजैवस्मा॑ अन्नाद्यमव॑ रुन्धे॑ द्वात्रिंशतमनु॑ ब्रूयात् प्रतिष्ठाकामस्य॑
द्वात्रिंशदक्षरा॑ ऽनुष्टुगनुष्टुप् छन्दसां॑ प्रतिष्ठा॑ प्रतिष्ठित्यै॑ षट्त्रिंशतमनु॑

ब्रूयात् पशुकामस्य षट्त्रिंशदक्षरा बृहती बार्हताः पशवो

बृहत्यैवास्मै पशू – [] 59

2.5.10.3 - Padam

चतुर्विंशतिमिति चतुः – विंशतिम् । अन्विति । ब्रूयात् ।

ब्रह्मवर्चसकामस्येति ब्रह्मवर्चस – कामस्य ।

चतुर्विंशत्यक्षरेति चतुर्विंशति – अक्षरा । गायत्री ।

गायत्री । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म – वर्चसम् । गायत्रिया । एव ।

अस्मै । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म – वर्चसम् । अवेति । रुन्धे ।

त्रिंशतम् । अन्विति । ब्रूयात् । अन्नकामस्येत्यन्न – कामस्य ।

त्रिंशदक्षरेति त्रिंशत् – अक्षरा । विराडिति वि – राट् । अन्नम् ।

विराडिति वि – राट् । विराजेति वि – राजा । एव । अस्मै ।

अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । अवेति । रुन्धे । द्वात्रिंशतम् । अन्विति ।

ब्रूयात् । प्रतिष्ठाकामस्येति प्रतिष्ठा – कामस्य । द्वात्रिंशदक्षरेति

द्वात्रिंशत् – अक्षरा । अनुष्टुगित्यनु – स्तुक् ।

अनुष्टुबित्यनु – स्तुप् । छन्दसाम् । प्रतिष्ठेति प्रति – स्था ।

प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । षट्त्रिंशत्तमिति षट्-त्रिंशत्तम् ।
अन्विति । ब्रूयात् । पशुकामस्येति पशु – कामस्य ।
षट्त्रिंशदक्षरेति षट्त्रिंशत् – अक्षरा । बृहती ।
बारहताः । पशवः । बृहत्या । एव । अस्मै । पशून् । 59 (50)

2.5.10.4

-नव रुन्धे चतुश्चत्वारिंशत्तमनु ब्रूयादिन्द्रियकामस्य
चतुश्चत्वारिंशदक्षरा त्रिष्टुगिन्द्रियं त्रिष्टुप् त्रिष्टुभैवास्मा इन्द्रियमव
रुन्धे ऽष्टाचत्वारिंशत्तमनु ब्रूयात् पशुकामस्याष्टाचत्वारिंशदक्षरा
जगती जागताः पशवोजगत्यैवास्मै पशूनव रुन्धे सर्वाणि
छन्दाऽस्यनु ब्रूयाद्-बहुयाजिनः सर्वाणि वा एतस्य छन्दाऽस्य
वरुन्धानि यो बहुयाज्यपरिमितमनु ब्रूयादपरिमितस्या वरुन्धे । 60

2.5.10.4 - Padam

अवेति । रुन्धे । चतुश्चत्वारिंशत्तमिति चतुः – चत्वारिंशत्तम् ।
अन्विति । ब्रूयात् । इन्द्रियकामस्येतीन्द्रिय – कामस्य ।
चतुश्चत्वारिंशदक्षरेति चतुश्चत्वारिंशत् – अक्षरा । त्रिष्टुक् ।
इन्द्रियम् । त्रिष्टुप् । त्रिष्टुभा । एव । अस्मै । इन्द्रियम् । अवेति ।

रुन्धे । अष्टाचत्वारिंशत्तमित्यष्टा – चत्वारिंशत्तम् । अन्विति ।
 ब्रूयात् । पशुकामस्येति पशु – कामस्य ।
 अष्टाचत्वारिंशदक्षरेत्यष्टाचत्वारिंशत् – अक्षरा । जगती ।
 जागताः । पशवः । जगत्या । एव । अस्मै । पशून् । अवेति ।
 रुन्धे । सर्वाणि । छन्दांसि । अन्विति । ब्रूयात् । बहुयाजिन इति
 बहु – याजिनः । सर्वाणि । वै । एतस्य । छन्दांसि ।
 अवरुद्धानीत्यव – रुद्धानि । यः । बहुयाजीति बहु – याजी ।
 अपरिमितमित्यपरि – मितम् । अन्विति । ब्रूयात् ।
 अपरिमितस्येत्यपरि – मितस्य । अवरुद्ध्या इत्यव – रुद्ध्यै । 60 (47)
 (कामयेत – प्रतिष्ठित्यै – पशून्थ – सप्तचत्वारिंशच्च) (A10)

2.5.11.1

निवीतं मनुष्याणां प्राचीनावीतं पितृणामुपवीतं देवानामुप व्ययते
 देवलक्ष्ममेव तत् कुरुते तिष्ठन्नवाह तिष्ठन् ह्याश्रुततरं वदति
 तिष्ठन्नन्वाह सुवर्गस्य लोकस्याभিজित्या आसीनो यजत्यस्मिन्नेव
 लोके प्रतितिष्ठति यत् क्रौञ्चमन्वाहाऽऽसुरं तद्-यन्मन्द्रं मानुषं

तद्यदन्तरा तथ् सदेवमन्तराऽनूच्यञ् सदेवत्वाय विद्वाञ्सो वै – [] 61

2.5.11.1 - Padam

निवी॑तमि॒ति॒ नि – वी॒तम् । म॒नु॒ष्या॑णाम् । प्रा॒ची॒ना॒वी॒तमि॒ति॒
प्रा॒ची॒न – आ॒वी॒तम् । पि॒तृ॑णाम् । उप॑वी॒तमि॒त्युप – वी॒तम् ।
दे॒वाना॑म् ॥ उपे॑ति । व्य॒यते॑ । दे॒वल॒क्ष्ममि॒ति॒ देव – ल॒क्ष्मम् । ए॒व ।
तत् । कु॒रुते॑ । ति॒ष्ठन् । अ॒न्वि॒ति॒ । आ॒ह । ति॒ष्ठन् । हि ।
आश्रु॑त॒तर॒मित्याश्रु॑त – त॒रम् । व॒दति॑ । ति॒ष्ठन् । अ॒न्वि॒ति॒ ।
आ॒ह । सु॒वर्ग॑स्येति॒ सुवः॑ – ग॒स्य । लो॒कस्य॑ । अ॒भि॒जि॒त्या
इ॒त्यभि॑ – जि॒त्यै । आ॒सी॒नः । य॒जति॑ । अ॒स्मिन् । ए॒व । लो॒के ।
प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ । यत् । क्रौञ्च॑म् । अ॒न्वा॒हे॒त्यनु॑-आ॒ह । आ॒सुर॑म् ।
तत् । यत् । म॒न्द्रम् । मा॒नु॒षम् । तत् । यत् । अ॒न्तरा॑ । तत् ।
स॒दे॒वमि॒ति॒ स – दे॒वम् । अ॒न्तरा॑ । अ॒नू॒च्यमि॒त्यनु॑ – उ॒च्यम् ॥
स॒दे॒वत्वा॑येति॒ सदे॒व – त्वा॑य । वि॒द्वाञ्सः॑ । वै । 61 (50)

2.5.11.2

पु॒रा हो॑ता॒रोऽभू॑वन् तस्मा॒द्-वि॑धृ॒ता अ॒ध्वा॒नोऽभू॑वन् न प॒न्था॑नः

समरु॑क्षन्नन्तर्वे॑द्यन्यः॑ पादो॑ भवति॑ बहिर्वे॑द्यन्योऽथान्वाहा॑ध्वनां॑ वि॒धृत्यै॑
पथाम॑सꣳ रोहा॑याथो॑ भू॒तंचै॑व भवि॑ष्यच्चाव॑ रुन्धेऽथो॑ परि॑मितं
चै॒वापरि॑मितं॑ चाव॑ रुन्धेऽथो॑ ग्राम्या॑ञ्चै॒व पशू॑नारण्याञ्चै॒व
रुन्धेऽथो॑ – [] 62

2.5.11.2 - Padam

पुरा॑ । हो॒तारः॑ । अ॒भू॒वन् । तस्मा॑त् । वि॒धृ॒ता इति॑ वि – धृ॒ताः ।
अध्वानः॑ । अ॒भू॒वन् । न । पन्थानः॑ । समि॑ति । अ॒रु॒क्षन् ।
अन्तर्वे॑दीत्यन्तः – वेदि॑ । अन्यः॑ । पादः॑ । भवति॑ । बहिर्वे॑दीति॑
बहिः – वेदि॑ । अन्यः॑ । अथ॑ । अन्विति॑ । आह॑ । अध्वना॑म् ।
वि॒धृत्या॑ इति॑ वि – धृत्यै॑ । पथाम्॑ । असꣳरोहा॑येत्यसं – रोहा॑य ।
अथो॑ इति॑ । भू॒तम् । च । ए॒व । भवि॑ष्यत् । च । अवे॑ति । रुन्धे॑ ।
अथो॑ इति॑ । परि॑मितमिति॑ परि – मितम्॑ । च । ए॒व ।
अपरि॑मितमित्यपरि – मितम्॑ । च ।
अवे॑ति । रुन्धे॑ । अथो॑ इति॑ । ग्राम्या॑न् । च । ए॒व । पशू॑न् ।
आरण्या॑न् । च । अवे॑ति । रुन्धे॑ । अथो॑ इति॑ । 62 (50)

2.5.11.3

दे॒व॒लो॒कं॑ चै॒व॑ म॒नु॒ष्य॑ लो॒कं॑ चा॒भि॒ ज॒य॒ति॑ दे॒वा॒ वै सा॑मि॒धे॒नी॒र॒नू॒च्य॑
य॒ज्ञं॑ ना॒न्व॑प॒श्य॒न्त्स॑ प्र॒जा॒प॒ति॒स्तू॒ष्णी॑-मा॒घा॒र॒मा ऽघा॑र॒यत्॑ ततो॒ वै
दे॒वा॒ य॒ज्ञ॑म॒न्व॑प॒श्य॒न् यत्॑ तू॒ष्णी॑मा॒घा॒र-मा॒घा॒र॒य॒ति॑ य॒ज्ञ॑स्या॒नु॒ख्या॒त्या
अथो॑ सा॒मि॒धे॒नी॒रे॒वा॒भ्य॑-न॒क्त्य॑लू॒क्षो भ॑वति॒ य ए॒वं वे॑दाथो
तर्प॑य॒त्ये॒वैना॑-स्तृ॒प्य॒ति प्र॒जया॑ प॒शु॒भि - [] 63

2.5.11.3 - Padam

दे॒व॒लो॒क॒मि॒ति॑ दे॒व - लो॒कम् । च । ए॒व । म॒नु॒ष्य॒लो॒क॒मि॒ति॑
म॒नु॒ष्य - लो॒कम् । च । अ॒भी॒ति॑ । ज॒य॒ति॑ । दे॒वाः । वै ।
सा॒मि॒धे॒नी॒रि॒ति॑ सां - इ॒धे॒नीः । अ॒नू॒च्ये॒त्यनु॑ - उ॒च्य॑ ।
य॒ज्ञम् । न । अ॒न्वि॒ति॑ । अ॒प॒श्य॒न्त्स॑ । सः । प्र॒जा॒प॒ति॒रि॒ति॑
प्र॒जा - प॒तिः॑ । तू॒ष्णी॑म् । आ॒घा॒र॒मि॒त्या॑-घा॒रम् । ए॒ति॑ । अ॒घा॒र॒य॒त् ।
ततः॑ । वै । दे॒वाः । य॒ज्ञम् । अ॒न्वि॒ति॑ । अ॒प॒श्य॒न्त्स॑ । यत् । तू॒ष्णी॑म् ।
आ॒घा॒र॒मि॒त्या॑ - घा॒रम् । आ॒घा॒र॒य॒ती॒त्या॑ - घा॒र॒य॒ति॑ । य॒ज्ञ॑स्य॑ ।
अ॒नु॒ख्या॒त्या इ॒त्यनु॑ - ख्या॒त्यै । अथो॑ इति॑ । सा॒मि॒धे॒नी॒रि॒ति॑

सां – इ॒धे॒नीः । ए॒व । अ॒भी॒ति॑ । अ॒न॒क्ति॑ । अ॒लू॒क्षः॑ । भ॒व॒ति॑ । यः ।
 ए॒वम् । वे॒द॑ । अ॒थो॑ इति॑ । त॒र्प॒य॒ति॑ । ए॒व । ए॒नाः॑ । तृ॒प्य॒ति॑ ।
 प्र॒ज॒ये॒ति॑ प्र – ज॒या॑ । प॒शु॒भि॒रि॒ति॑ प॒शु – भिः॑ । 63 (50)

2.5.11.4

–र्य॑ ए॒वं वे॒द॑ य॒दे॒क॒या॑ ऽऽघा॒र॒ये॒दे॒कां॑ प्री॒णी॒या॒द्यद् द्वा॒भ्यां॑ द्वे
 प्री॒णी॒या॒द्यद् ति॒सृ॒भि॒रि॒ति॑ त॒द्रे॒च॒ये॒त्म॒न॒सा॑ ऽऽघा॒र॒य॒ति॑ म॒न॒सा॑
 ह्य॒ना॒प्त॒मा॒प्य॒ते॑ ति॒र्य॒ञ्च॒मा॑ घा॒र॒य॒त्य॒छ॒म्ब॒ट्का॒रं॑ वाक् च म॒न॒श्चा॑
 ऽऽर्ती॒ये॒ता॒म॒हं॑ दे॒वे॒भ्यो॑ ह॒व्यं॑ व॒हा॒मी॒ति॑ वा॒ग॒ब्र॒वी॒द॒हं॑ दे॒वे॒भ्य॑ इति॑
 म॒न॒स्तौ॑ प्र॒जा॒प॒तिं॑ प्र॒श्न॒मै॒ता॒ञ् सौ॑ऽब्र॒वीत् – [] 64

2.5.11.4 - Padam

यः । ए॒वम् । वे॒द॑ । यत् । ए॒क॒या॑ । आ॒घा॒र॒ये॒दि॒त्या॑ – घा॒र॒ये॒त् ।
 ए॒काम्॑ । प्री॒णी॒या॒त् । यत् । द्वा॒भ्याम्॑ । द्वे॑ इति॑ । प्री॒णी॒या॒त् । यत् ।
 ति॒सृ॒भि॒रि॒ति॑ ति॒सृ – भिः॑ । अ॒ती॒ति॑ । तत् । रे॒च॒ये॒त् ।
 म॒न॒सा॑ । ए॒ति॑ । घा॒र॒य॒ति॑ । म॒न॒सा॑ । हि॑ । अ॒ना॒प्त॒म् । आ॒प्य॒ते॑ ।
 ति॒र्य॒ञ्च॒म् । ए॒ति॑ । घा॒र॒य॒ति॑ । अ॒छं॒ब॒ट्का॒र॒मि॒त्य॒छं॒ब॒ट् – का॒र॒म् ।

वाक् । च । मनः । च । आ॒र्ती॒ये॒ताम् । अ॒हम् । दे॒वे॒भ्यः । ह॒व्यम् ।
व॒हामि॑ । इति॑ । वाक् । अ॒ब्र॒वीत् । अ॒हम् । दे॒वे॒भ्यः । इति॑ । मनः ।
तौ । प्र॒जा॒प॒ति॒मि॒ति॑ प्र॒जा – प॒तिम् । प्र॒श्नम् । ऐ॒ताम् । सः ।

अ॒ब्र॒वीत् । 64 (50)

2.5.11.5

प्र॒जा॒प॒ति॒र्दू॒ती॒रे॒व॑ त्वं॑ मन॑सोऽसि॑ यद्धि॑ मन॑सा॒ ध्या॒यति॑ तद्वा॒चा व॒दती॑ति॒
तत् ख॒लु॑ तु॒भ्यं॑ न वा॒चा जु॒हव॑न्नित्य॒ब्र॒वीत्॑ तस्मा॑न्मन॒सा प्र॒जा॒प॒तये॑
जु॒हति॑मन॒ इव॑ हि प्र॒जा॒प॒तिः॑ प्र॒जा॒प॒ते॒रा॒प्त्यै॑ परि॒धी॒न्त्सं॑ मा॒र्ष्टि॑
पु॒ना॒त्ये॒वैना॑न्त्रि॒र्मध्य॑मं॒ त्रयो॑ वै प्रा॒णाः प्रा॒णाने॒वाभि॑ ज॒यति॑
त्रि॒र्दक्षि॑णार्धं॒ त्रय॑ – [] 65

2.5.11.5 - Padam

प्र॒जा॒प॒ति॒रिति॑ प्र॒जा – प॒तिः॑ । दू॒तीः॑ । ए॒व । त्वम् । मन॑सः । अ॒सि॑ ।
यत् । हि । मन॑सा । ध्या॒यति॑ । तत् । वा॒चा । व॒दति॑ । इति॑ । तत् ।
ख॒लु॑ । तु॒भ्यम्॑ । न । वा॒चा । जु॒हव॑न् । इति॑ । अ॒ब्र॒वीत् । तस्मा॑त् ।
मन॑सा । प्र॒जा॒प॒तये॑ इति॑ प्र॒जा – प॒तये॑ । जु॒हति॑ । मनः॑ । इव॑ । हि ।
प्र॒जा॒प॒ति॒रिति॑ प्र॒जा – प॒तिः॑ । प्र॒जा॒प॒ते॒रिति॑ प्र॒जा – प॒तेः॑ । आ॒प्त्यै॑ ।

परि॑धी॒निति॑ परि – धीन् । समि॑ति । मा॒र्ष्टि॑ । पु॒नाति॑ । ए॒व । ए॒नान् ।
 त्रिः । म॒ध्य॒मम् । त्रयः॑ । वै । प्रा॒णा इति॑ प्र – अ॒नाः ।
 प्रा॒णानि॑ति प्र – अ॒नान् । ए॒व । अ॒भि॒ति॑ । ज॒यति॑ । त्रिः ।
 दक्षि॑णा॒र्ध्यमि॑ति दक्षि॑ण – अ॒र्ध्यम् । त्रयः॑ । **65 (50)**

2.5.11.6

इ॒मे लो॒का इ॒माने॒व लो॒कान॑भि॒ जयति॑ त्रि॒रु॒त्तरा॑र्ध्यं त्रयो॑ वै दे॒व॒यानाः॑
 प॒न्थान॑स्ता॒नेवा॑भि॒ जयति॑ त्रि॒रु॒प॒ वाज॑यति त्रयो॑ वै दे॒व॒लो॒का
 दे॒व॒लो॒काने॒वाभि॑ जयति॑ द्वा॒दश॑ सं प॒द्यन्ते॑ द्वा॒दश॑ मा॒साः सँ॒व॒थ्स॑रः
 सँ॒व॒थ्स॑रमे॒व प्री॑णा॒त्यथो॑ सँ॒व॒थ्स॑रमे॒वास्मा॑उप॒ दधा॑ति सु॒व॒र्गस्य॑
 लो॒कस्य॑ स॒म॒ष॒ट्या॑ आ॒घार॑मा॒ घार॑यति॒ तिर॑ इ॒व – [] **66**

2.5.11.6 - Padam

इ॒मे । लो॒काः । इ॒मान् । ए॒व । लो॒कान् । अ॒भी॒ति॑ । ज॒यति॑ । त्रिः ।
 उ॒त्तरा॑र्ध्यमि॒त्यु॒त्तर॑ – अ॒र्ध्यम् । त्रयः॑ । वै । दे॒व॒याना॑ इति॑
 दे॒व – या॒नाः । प॒न्थानः॑ । तान् । ए॒व । अ॒भी॒ति॑ । ज॒यति॑ । त्रिः ।
 उ॒पेति॑ । वा॒ज॒यति॑ । त्रयः॑ । वै । दे॒व॒लो॒का इति॑ दे॒व – लो॒काः ।
 दे॒व॒लो॒कानि॑ति दे॒व – लो॒कान् । ए॒व । अ॒भी॒ति॑ । ज॒यति॑ ।

द्वाद॑श । समि॑ति । प॒द्यन्ते॑ । द्वाद॑श । मा॒साः॑ । सँ॒व॒थ्स॒र इति॑
सं – व॒थ्स॒रः । सँ॒व॒थ्स॒रमि॑ति सं – व॒थ्स॒रम् । ए॒व । प्री॒णाति॑ ।
अथो॑ इति । सँ॒व॒थ्स॒रमि॑ति सं – व॒थ्स॒रम् । ए॒व । अ॒स्मै । उ॒पेति॑ ।
दधा॑ति । सु॒वर्ग॑स्येति सु॒वः – ग॒स्य । लो॒कस्य॑ । स॒म॒ष्ट्या॑ इति
सं – अ॒ष्ट्यै । आ॒घा॒रमि॑त्या – घा॒रम् । ए॒ति ।

घा॒रय॑ति । ति॒रः । इ॒व । 66 (50)

2.5.11.7

वै सु॒वर्गो॑ लो॒कः सु॒वर्ग॑मे॒वास्मै॑ लो॒कं प्र॒रोच॑यत्यृ॒जुमा॑ घा॒रय॑त्यृ॒जुरि॑व
हि प्रा॒णः सं॒त॒त॒मा॒ घा॒रय॑ति प्रा॒णा॒ना॒म॒न्नाद्य॑स्य सं॒त॒त्या॒ अथो॑
रक्ष॑साम॒प॒ह॒त्यै यं का॒मये॑त प्र॒मायु॑कः स्या॒दिति॑ जि॒ह्वं तस्या॑ ऽऽघा॒रये॑त्
प्रा॒णमे॒वास्मा॑ज्जि॒ह्वं न॑यति ता॒जक् प्र॒मी॒यते॑शि॒रो वा ए॒तद्-य॒ज्ञस्य॑
यदा॑घा॒र आ॒त्मा ध्रु॒वा – [] 67

2.5.11.7 - Padam

वै । सु॒वर्ग॑ इति सु॒वः – गः । लो॒कः । सु॒वर्ग॑मि॒ति सु॒वः – गम् ।
ए॒व । अ॒स्मै । लो॒कम् । प्रे॑ति । रो॒चय॑ति । ऋ॒जुम् । ए॒ति । घा॒रय॑ति ।
ऋ॒जुः । इ॒व । हि । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । सं॒त॒त॒मि॒ति सं – त॒तम् ।

ए॒ति॑ । घा॒र॒य॒ति॑ । प्रा॒णा॒ना॒मि॒ति॑ प्र – अ॒ना॒ना॒म् ॥

अ॒न्ना॒द्य॒स्ये॒त्यन्न॑ – अ॒द्य॒स्य॑ । सं॒त॒त्या॒ इति॑ सं – त॒त्यै॑ । अ॒थो॑ इति॑ ।

र॒क्ष॒साम् । अ॒प॒ह॒त्या॒ इत्य॑प – ह॒त्यै॑ । य॒म् । का॒म॒ये॒त॑ । प्र॒मा॒यु॒क॒ इति॑

प्र – मा॒यु॒कः॑ । स्या॒त् । इति॑ । जि॒ह्व॒म् । त॒स्य॑ । ए॒ति॑ । घा॒र॒ये॒त् ।

प्रा॒ण॒मि॒ति॑ प्र-अ॒न॒म् । ए॒व । अ॒स्मा॒त् । जि॒ह्व॒म् । न॒य॒ति॑ । ता॒ज॒क् ।

प्रे॒ति॑ । मी॒य॒ते॑ । शि॒रः॑ । वै । ए॒त॒त् । य॒ज्ञ॒स्य॑ । य॒त् ।

आ॒घा॒र॒ इत्या॑ – घा॒रः॑ । आ॒त्मा॑ । ध्रु॒वा॑ । 67 (50)

2.5.11.8

ऽऽघा॒र॒मा॒घार्य॑ ध्रु॒वाꣳ सम॑न॒क्त्या॑त्म॒न्ने॒व य॒ज्ञ॒स्य॑ शि॒रः॑ प्र॒ति॑

द॒धा॒त्य॒ग्नि॑र्दे॒वानां॑ दू॒त आ॒सीद् दै॒व्योऽसु॑राणां॒ तौ प्र॒जा॒पतिं॑ प्र॒श्न॒मैताꣳ

स प्र॒जा॒पति॑ ब्रा॒ह्म॒णम॑ब्रवी॒दे॒तद्वि॑ ब्रू॒ही॒त्या श्रा॒व॒ये॒ती॒दं दे॒वाः शृ॒णु॒तेति॑

वा॒व त॑द॒ब्रवी॑द॒ग्नि॒र्दे॒वो हो॒तेति॑ य ए॒व दे॒वानां॑ त॒मवृ॑णी॒त

ततो॑ दे॒वा – [] 68

2.5.11.8 - Padam

आ॒घार॑मि॒त्या॑ – घा॒रम् । आ॒घार्ये॑त्या॑ – घार्य॑ । ध्रु॒वाम् । समि॑ति॒ ।
अ॒नक्ति॑ । आ॒त्मन् । ए॒व । य॒ज्ञस्य॑ । शि॒रः । प्र॒तीति॑ । द॒धाति॑ ।
अ॒ग्निः । दे॒वानाम्॑ । दू॒तः । आ॒सीत् । दै॒व्यः । अ॒सुरा॑णाम् । तौ ।
प्र॒जाप॑ति॒मिति॑ प्र॒जा – प॒तिम् । प्र॒श्नम् । ऐ॒ताम् । सः ।
प्र॒जाप॑ति॒रिति॑ प्र॒जा – प॒तिः । ब्रा॒ह्मण॑म् । अ॒ब्रवी॑त् । ए॒तत् । वी॒ति॑ ।
ब्रू॒हि । इति॑ । ए॒ति॑ । श्रा॒वय॑ । इति॑ । इ॒दम् । दे॒वाः । शृ॒णु॒त । इति॑ ।
वा॒व । तत् । अ॒ब्रवी॑त् । अ॒ग्निः । दे॒वः । हो॒ता॑ । इति॑ । यः । ए॒व ।
दे॒वानाम्॑ । तम् । अ॒वृणी॑त । ततः॑ । दे॒वाः । 68 (50)

2.5.11.9

अ॒भव॑न् प॒राऽसु॑रा॒ यस्यै॑वं वि॒दुषः॑ प्र॒वरं॑ प्र॒वृण॑ते भ॒वत्या॑त्म॒ना
प॒राऽस्य॑ भ्रा॒तृव्यो॑ भ॒वति॑ यद्ब्रा॒ह्मण॑श्चा॒ ब्रा॒ह्मण॑श्च प्र॒श्नमे॑या॒तां
ब्रा॒ह्मणा॑याधि॒ ब्रू॒याद् यद् ब्रा॒ह्मणा॑या॒ध्याहा॑ ऽऽत्म॒नेऽध्या॑ह॒ यद्ब्रा॒ह्मणं॑
प॒राहा॑ऽऽत्म॒नं प॒राऽऽह॑ तस्मा॒द् ब्रा॒ह्मणो॑ न प॒रोच्यः॑ । 69

2.5.11.9 - Padam

अ॒भव॑न् । परे॑ति । अ॒सुराः॑ । य॒स्य॑ । ए॒वम् । वि॒दुषः॑ । प्र॒वर॑मिति
 प्र - व॒रम् । प्र॒वृ॒णत॑ इति॒ प्र - वृ॒णते॑ ॥ भ॒वति॑ । आ॒त्मना॑ । परे॑ति ।
 अ॒स्य॑ । भ्रा॒तृ॒व्यः॑ । भ॒वति॑ । यत् । ब्रा॒ह्मणः॑ । च । अ॒ब्रा॒ह्मणः॑ । च ।
 प्र॒श्नम् । ए॒याता॑मित्या - इ॒याता॑म् । ब्रा॒ह्मणा॑य । अधी॑ति । ब्रू॒यात् ।
 यत् । ब्रा॒ह्मणा॑य । अध्या॑हेत्यधि-आह॑ । आ॒त्मने॑ ॥ अधी॑ति । आह॑ ।
 यत् । ब्रा॒ह्मणम् । प॒राहे॑ति॒ परा - आह॑ । आ॒त्मानम्॑ । परे॑ति । आह॑ ।
 तस्मा॑त् ॥ ब्रा॒ह्मणः॑ । न । प॒रोच्य॑ इति॒ परा - उच्यः॑ । 69 (40)

(वा - आ॒र॒ण्या॑ञ्श्राव॑ रु॒न्धेऽथो॑ - प॒शुभिः॑ - सोऽब्र॑वीद् -
 दक्षि॑णा॒र्ध्यं॑ त्रय॑ - इव - ध्रु॒वा - दे॒वा - श्र॑त्वारि॒ञ्शच्च॑) (A11)

2.5.12.1

आ॒युष्ट॑ आ॒युर्दा॑ अ॒ग्न आ॑ प्यायस्व सं ते ऽव॑ ते हे॒ड उ॒दुत्त॑मं
 प्र॒णो दे॒व्या नो॑ दि॒वो ऽग्ना॑ वि॒ष्णू अ॒ग्नावि॑ष्णू इ॒मं मे॑ वरुण॑ तत्त्वा॑ या
 म्यु॒ दु॒त्यम् चि॒त्रम् । अ॒पां न॑पादा ह्य॒स्थादु॑पस्थं जि॒ह्वाना॑मूर्ध्वो
 वि॒द्युतं॑ व॒सानः॑ । तस्य॑ ज्येष्ठं॑ म॒हि॒मानं॑ व॒हन्ती॑ हि॒रण्य॑वर्णाः
 परि॑ यन्ति॒ य॒हीः । स-[] 70

2.5.12.1 - Padam

आयुः॑ । ते॒ । आयु॑र्दा इत्यायुः॑ – दाः॑ । अग्ने॑ । एति॑ । प्याय॑स्व ।
समि॑ति । ते॒ । अवे॑ति । ते॒ । हेडः॑ । उदि॑ति । उत्त॑ममित्युत् – तमम् ।
प्रेति॑ । नः॑ । दे॒वी । एति॑ । नः॑ । दि॒वः । अग्ना॑विष्णू इत्यग्ना॑-विष्णू॑ ।
अग्ना॑विष्णू इत्यग्ना॑ – विष्णू॑ । इ॒मम् । मे॒ । वरु॑ण । तत् । त्वा ।
या॒मि । उदि॑ति । उ॒ । त्यम् । चि॒त्रम् । अ॒पाम् । नपा॑त् । एति॑ । हि ।
अ॒स्थात् । उ॒प॒स्थ॒मित्यु॒प – स्थ॑म् । जि॒ह्वा॒नाम् । ऊ॒र्ध्वः ।
वि॒द्यु॒त॒मि॒ति॒ वि – द्यु॑तम् । व॒सानः॑ । तस्य॑ । ज्येष्ठ॑म् । म॒हि॒मा॒नम् ।
व॒ह॒न्तीः । हि॒र॒ण्य॒वर्णा॑ इति॑ हि॒र॒ण्य – वर्णाः॑ । प॒री॒ति॑ । य॒न्ति॑ ।
य॒ह्वीः । समि॑ति । 70 (50)

2.5.12.2

–म॒न्या॑ य॒न्त्यु॒प॑ य॒न्त्य॒न्याः॑ स॒मा॒न॒मूर्॒र्व॑ नद्यः॑ पृ॒णन्ति॑ ।
त॒मू शु॒चि॑ꣳ शु॒चयो॑ दी॒दि॒वाꣳ स॒मपां॑ नपा॑तं प॒रि॒त॒स्थु॒रापः॑ ।
त॒म॒स्मे॒रा॑ यु॒व॒त॒यो॑ यु॒वा॒नं॑ म॒र्म॒ज्य॒मा॒नाः॑ प॒रि॑ य॒न्त्या॑पः ।
स शु॒क्रे॒ण॑ शि॒क्व॒ना॑ रे॒व॒द॒ग्नि॒र्दी॒दा॒या॒नि॒ध्मो॑ घृ॒त॒नि॒र्णि॒ग॒प्सु॑ ।
इ॒न्द्रा॑व॒रु॒णयो॑र॒हꣳस॒म्रा॒जो॒र॒व॑ आ वृ॒णे॑ ।

ता नो॑ मृ॒डात॑ ई॒दृशे॑ ॥ इन्द्रा॑वरुणा यु॒वम॑ध्व॒राय॑ नो – [] 71

2.5.12.2 - Padam

अ॒न्याः । य॒न्ति॑ । उ॒पेति॑ । य॒न्ति॑ । अ॒न्याः । स॒मा॒न॒म् । ऊ॒र्व॒म् ।
 न॒द्यः । पृ॒ण॒न्ति॑ । त॒म् । उ॒ । शु॒चि॒म् । शु॒च॒यः॑ । दी॒दि॒वा॒स॒म् ॥
 अ॒पा॒म् । न॒पा॒त॒म् । प॒री॒ति॑ । त॒स्थुः॑ । आ॒पः॑ । त॒म् । अ॒स्मे॒राः ।
 यु॒व॒त॒यः॑ । यु॒वा॒न॒म् । म॒र्म॒ज्य॑मा॒नाः । प॒री॒ति॑ । य॒न्ति॑ । आ॒पः॑ ।
 सः । शु॒क्रे॑ण । शि॒क्व॒ना । रे॒व॒त् । अ॒ग्निः॑ । दी॒दा॒य॑ । अ॒नि॒ध्मः॑ ।
 घृ॒त॒नि॒र्णि॒गि॒ति॑ घृ॒त – नि॒र्णि॒क् । अ॒प्स्वि॒त्य॒प् – सु॑ ।
 इन्द्रा॑वरुणयो॒रितीन्द्रा॑ – वरुणयोः॑ । अ॒ह॒म् । स॒म्रा॒जो॒रि॒ति॑
 सं – रा॒जाः॑ । अ॒वः॑ । ए॒ति॑ । वृ॒णे॑ । ता । नः॑ । मृ॒डा॒तः॑ । ई॒दृशे॑ ॥
 इन्द्रा॑वरुणे॒तीन्द्रा॑ – वरुणा॑ । यु॒व॒म् । अ॒ध्व॒राय॑ । नः॑ । 71 (50)

2.5.12.3

वि॒शे॑ ज॒नाय॑ म॒हि शर्म॑ यच्छ॒तं । दी॒र्घ॒प्र॒य॒ज्यु॒मति॑ यो व॒नु॒ष्य॑ति
 व॒यं ज॑ये॒म पृ॒त॒ना॒सु दू॒ह्यः॑ । आ नो॑मि॒त्रा॒वरुणा॑ प्र॒बा॒ह॒वा ॥
 त्वं नो॑ अ॒ग्ने वरुण॑स्य वि॒द्वान् दे॒वस्य॑ हे॒डो॒ऽव॑ या॒सि सी॒ष्ठाः॑ ।

यजिष्ठो वह्नि तमः शोशुचानो विश्वा द्वेषाँसि प्रमुमुग्ध्यस्मत् ।
स त्वंनो अग्नेऽवमो भवोती नेदिष्ठो अस्या उषसो व्युष्टौ ।
अव यक्ष्व नो वरुणँ - [] 72

2.5.12.3 - Padam

विशे । जनाय । महि । शर्म । यच्छतम् । दीर्घप्रयज्युमिति
दीर्घ - प्रयज्युम् । अतीति । यः । वनुष्यति । वयम् । जयेम ।
पृतनासु । दूढ्यः । एति । नः । मित्रावरुणेति मित्रा - वरुणा ।
प्रेति । बाहवा । त्वम् । नः । अग्ने । वरुणस्य । विद्वान् । देवस्य ।
हेडः । अवेति । यासिसीष्ठाः । यजिष्ठः । वह्नितम इति वह्नि-तमः ।
शोशुचानः । विश्वा । द्वेषाँसि । प्रेति । मुमुग्धि । अस्मत् । सः ।
त्वम् । नः । अग्ने । अवमः । भव । ऊती । नेदिष्ठः । अस्याः ।
उषसः । व्युष्टाविति वि - उष्टौ । अवेति । यक्ष्व । नः ।
वरुणम् । 72 (50)

2.5.12.4

रराणो वीहि मृडीकँ सुहवो न एधि ।
प्रप्रायमग्निर्भरतस्य शृण्वे वि यथ् सूर्यो न रोचते बृहद्भाः ।

अ॒भि॒ यः॑ पू॒रुं॑ पृ॒तना॑सु त॒स्थौ॑ दी॒दाय॑ दै॒व्यो॑ अति॒थिः॑ शि॒वो॑ नः ।
 प्र॒ ते॑ यक्षि॒ प्र॒ त॑ इ॒यर्मि॑ म॒न्म॒ भुवो॑ यथा॒ वन्द्यो॑ नो॒ हवेषु॑ ।
 धन्व॑न्नि॒व प्र॒पा॑ अ॒सि॒ त्वम॑ग्न इ॒यक्ष॑वे॒ पू॒र्वे॑ प्र॒त्न॑ राज॒न् । 73

2.5.12.4 - Padam

ररा॑णः । वी॒हि॑ । मृ॒डी॒कम् । सु॒हव॑ इति॒ सु॒ – हवः॑ । नः॑ । ए॒धि॑ ।
 प्र॒प्रेति॑ प्र – प्र । अ॒यम् । अ॒ग्निः॑ । भ॒रत॑स्य । शृ॒ण्वे॑ । वी॒ति॑ । यत् ।
 सूर्यः॑ । न । रो॒चते॑ । बृ॒हत् । भाः॑ । अ॒भीति॑ । यः॑ । पू॒रुम् ।
 पृ॒तना॑सु । त॒स्थौ॑ । दी॒दाय॑ । दै॒व्यः॑ । अति॒थिः॑ । शि॒वः॑ । नः॑ । प्रेति॑ ।
 ते॑ । यक्षि॑ । प्रेति॑ । ते॑ । इ॒यर्मि॑ । म॒न्म॒ । भुवः॑ । यथा॑ । व॒न्द्यः॑ । नः॑ ।
 हवेषु॑ । धन्व॑न् । इ॒व । प्र॒प्रेति॑ प्र – पा । अ॒सि॑ । त्वम् । अ॒ग्ने॑ ।
 इ॒यक्ष॑वे॒ पू॒र्वे॑ । प्र॒त्न॑ । राज॒न् । 73 (50)

2.5.12.5

वि॒ पाज॑सा वि॒ ज्योति॑षा ।
 स त्वम॑ग्ने प्र॒तीके॑न प्र॒त्योष॑ यातु॒धान्यः॑ । उ॒रुक्ष॑येषु॒ दीद्यत्॑ ।
 तञ् सु॒प्रती॑कञ् सु॒दृश॑ स्वञ्चम॒विद्वाञ् सो॒ विदु॑ष्टरञ् सपे॒म ।
 स य॑क्ष-द्वि॒क्षा व॒युना॑नि वि॒द्वान् प्र॒ हव्य॑म॒ग्निर॑मृतेषु॒ वोचत्॑ ।

अ॒हो॒मु॒चे॑ वि॒वेष॑ यन्मा॒ वि॒न इ॒न्द्रे॑ न्द्र॒ क्षत्र॑ मि॒न्द्रि॒याणि॑
शत॒क्रतो॑ ऽनु॒ ते दा॒यि । 74

2.5.12.5 - Padam

वी॒ति । पा॒जसा॑ । वी॒ति । ज्यो॒तिषा॑ । सः । त्वम् । अ॒ग्ने । प्र॒ती॒केन॑ ।
प्र॒ती॒ति । ओष॑ । या॒तु॒धान्य॑ इति॒ यातु॑ – धान्यः ।
उ॒रु॒क्षये॑ष्वि॒त्युरु॑ – क्षये॑षु । दी॒द्यत् । तम् । सु॒प्र॒ती॒कमि॑ति
सु – प्र॒ती॒कम् । सु॒दृ॒शमि॑ति सु – दृ॒शम् । स्वञ्च॑म् ।
अ॒वि॒द्वा॒सः । वि॒दुष्ट॑रमि॒ति वि॒दुः – तर॑म् । स॒पे॒म । सः । य॒क्षत् ।
वि॒श्वा॑ । व॒यु॒ना॒नि । वि॒द्वान् । प्रे॒ति । ह॒व्यम् । अ॒ग्निः । अ॒मृ॒तेषु॑ ।
वो॒चत् । अ॒हो॒मु॒च इत्य॑हः – मु॒चे॑ । वि॒वेष॑ । यत् । मा॒ । वी॒ति ।
नः । इ॒न्द्र । इ॒न्द्र । क्ष॒त्रम् । इ॒न्द्रि॒याणि॑ । शत॒क्रतो॑ इति॒ शत॒क्रतो॑ ।
अ॒न्वि॒ति । ते॒ । दा॒यि । 74 (44)

(य॒हीः स – म॒ध्वरा॑य॒ नो – वरु॑ण॒ – राज॑ –
श्च॒तुश्च॑ श॒त्वारि॑श्च) (A12)

पद पाठे (वाक्य सहित) – द्वितीयकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 12 Anuvaakams :-

(वि॒श्वरू॑प – स्त्व॒ष्टे – न्द्रं॑ वृ॒त्रं – ब्र॒ह्मवा॑दि॒नः स त्वै –
नाऽसो॑मयाज्ये – ष वै दे॒वरथो॑ – दे॒वा वै न॑र्चि॒ ना – य॒ज्ञो –
ऽग्ने॑ म॒हान् – त्रीन् – नि॒वीत – मा॒यु॒ष्टे – द्वाद॑श)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(वि॒श्वरू॑पो – नै॒नꣳ शी॑तरू॒रा – व॒द्य व॑सु – पू॒र्वेद्यु॑ – वा॒जा इ॒त्य
– ग्ने॑ म॒हान् – नि॒वीत – म॒न्या य॑न्ति – च॒तुः स॑प्ततिः)

First and Last Padam of Fifth Prasnam of Kandam 2:-

(वि॒श्वरू॑पो – ऽनु॑ ते दा॒यि)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे

द्वितीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः समाप्तः ॥

पद पाठे (वाक्य सहित) – द्वितीयकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः

Details of Panchati and Padam for Kandam 2 – Prasanam 5 – TS 2.5

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	7	353
Anuvakam 2	7	354
Anuvakam 3	7	342
Anuvakam 4	5	230
Anuvakam 5	6	306
Anuvakam 6	6	307
Anuvakam 7	5	260
Anuvakam 8	7	329
Anuvakam 9	6	303
Anuvakam 10	4	197
Anuvakam 11	9	440
Anuvakam 12	5	244
Total →	74	3665

Notes:

- Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
- Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in